

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΗ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1970 | ΑΡΙΘ. 4

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'

- XIV. 1. Δίκαιον οὖν καὶ ὄσιον, ἄνδρες ἀδελφοί, ὑπηκόους ἡμᾶς μᾶλλον γενέσθαι τῷ Θεῷ ἢ τοῖς ἐν ἀλαζονείᾳ καὶ ἀκαταστασίᾳ μυσεροῦ ζήλους ἀρχηγοῖς ἐξακολουθεῖν.
2. βλάβην γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν, μᾶλλον δὲ κίνδυνον ὑποίσομεν μέγαν, ἐὰν ῥισκοκινδύνως ἐπιδῶμεν ἑαυτοὺς τοῖς θελήμασιν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐξακοντίζουσιν εἰς ἔριν καὶ στάσεις, εἰς τὸ ἀπαλλοτριῶσαι ἡμᾶς τοῦ καλῶς ἔχοντος.
3. χρηστευσώμεθα ἑαυτοῖς κατὰ τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ γλυκύτητα τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς. 4. γέγραπται γάρ·
- 10 Χρηστοὶ ἔσονται οἰκίητορες γῆς, ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐπ' αὐτῆς· οἱ δὲ παρανομοῦντες ἐξολοθρευθήσονται ἀπ' αὐτῆς. 5. καὶ πάλιν λέγει· *Εἶδον ἀσεβῆ ὑπερφυόμενον καὶ ἐπαιρόμενον ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου· καὶ παρήλθον καὶ ἰδοῦ, οὐκ ἦν, καὶ ἐξεζήτησα τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ οὐχ*
- 15 *εὔρον· φύλασσε ἀκακίαν καὶ ἴδε εὐθύτητα, ὅτι ἐστὶν ἐγκατάλειμμα ἀνθρώπων εἰρηνικῶ.*

10 Παροιμ. 2,21. 22. Ψαλμ. 36, 9,38. 28 Ψαλμ. 36, 35-37.

2 ὑμᾶς I | 6 ἔριν AK(K²) + ἔρεις ΛΣ, αἰρέσεις I | 8 αυτοὶς A | 10 ἄκακοι δὲ A1Σ: καὶ ἄκ. ΔΚΚ² | 12 ἀσεβῆ (ἀσεβην) A: τὸν ἀσεβῆ ΙΚΚ² Κλήμ. Ἀλεξ. †(Ο') | 14 τὸν τόπον—εὔρον A1ΚΚ²: αὐτὸν καὶ οὐχ εὔρεθθ ὁ τόπος αὐτοῦ ΛΣ Κλήμ. Ἀλεξ. (Ο').

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν).

XIV. 1. Εἶναι λοιπὸν δίκαιον καὶ ὄσιον (ιερόν καὶ ἅγιον), ὃ ἄνδρες ἀδελφοί, νὰ γίνωμεν εὐπειθεῖς καὶ ὑπήκοοι εἰς τὸν Θεὸν μᾶλλον, παρὰ νὰ ἐξακολουθῶμεν νὰ ὑπακούωμεν εἰς ἀρχηγούς, οἱ ὅποιοι ἀπὸ μίαν σιχαμερὰν ζηλοφθονίαν ζοῦν μὲ ἀλαζονείαν καὶ ἀκαταστασίαν (προκαλοῦντες ταραχὰς καὶ ἀνωμαλίας μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ). 2. Διότι δὲν θὰ πάθωμεν μικρὰν βλάβην, ἢ μᾶλλον μεγάλον κίνδυνον θὰ διατρέξωμεν, ἐὰν ριψοκινδυνεύοντες παραδώσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας εἰς τὰ θελήματα ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι μᾶς ἐξακοντίζουν (μᾶς ρίπτουν ὅπως τὸ ἀκόντιον οἱ ἀκοντισταὶ) ρίπτοντές μας σὲ ἔριδες (διαμάχες) καὶ στάσεις, μὲ ἀπώτερον σκοπὸν νὰ μᾶς ἀποξενώσουν ἀπὸ κάθε τι ποῦ ἔχει καλῶς (ἀπὸ τὴν νόμιμον κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας). 3. Ἄς ἀποδείξωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας χρηστοὺς (ἀγαθοὺς καὶ ἐλεήμονας), σύμφωνα μὲ τὴν εὐσπλαγγίαν καὶ τὴν γλυκύτητα (τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἀγάπης) Ἐκείνου ποῦ μᾶς ἔπλασεν. 4. Διότι ἔχει γραφῆ (εἰς τὴν Π.Δ.): «οἱ ἀγαθοποιοὶ θὰ γίνουν οἱ μόνιμοι κάτοικοι τῆς γῆς, οἱ δὲ ἄκακοι θ' ἀπομείνουν ἐπάνω σ' αὐτὴν (ἦτοι εἰς τὴν «καινὴν κτίσιν») μετὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου». ἐκεῖνοι δὲ ποῦ παρανομοῦν (ποῦ κάμνουν τ' ἀντίθετα πρὸς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ) θὰ ἐξολοθρευθοῦν ἀπὸ ἐπάνω τῆς». 5. Καὶ πάλιν λέγει (ὁ Ψαλμῶδός): «εἶδον τὸν ἀσεβῆ νὰ ὑπερυψοῦται καὶ νὰ ἐπαίρεται (ὑπερηφανεύόμενος καὶ κομπορρημονῶν), ὅπως εἶναι ὑψηλαὶ αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου· καὶ ξαναπέρασα καὶ νά, δὲν ὑπῆρχε καὶ ἐζήτησα τὸν τόπον ποῦ εὗρίσκετο, καὶ δὲν τὸν εὔρον. Φύλαττε τὴν ἀκακίαν καὶ κοίταζε τὴν εὐθύτητα (πρόσεχε νὰ εἶσαι ἄκακος καὶ βλέπε πάντοτε τὸν εὐθὺν δρόμον τῆς ἀρετῆς), διότι εἰς τὸν εἰρηρικὸν ἄνθρωπον παραμένει ἡ ὑστεροφημία (τὸ καλὸν ὄνομα καὶ ἡ ὑπόληψις δι' ὅλας τὰς γενεὰς τῶν ἀνθρώπων)».

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Ἡ μαρτυρία τῆς «Φωτεινῆς».

Ἡ Σβετλάνα, κόρη τοῦ Στάλιν, γράφει εἰς πρόσφατον βιβλίον της τὰ ἐξῆς: «Ἡ θρησκεία μου ἐπέφερε μιὰ μεγάλη μεταβολή. Εἶχα μεγαλώσει σὲ οἰκογένεια, ὅπου ποτὲ δὲν γινόταν λόγος γιὰ τὸν Θεόν. Ὅταν ὁμως μεγάλωσα, διεπίστωσα ὅτι ἦταν ἀδύνατον νὰ ζῆ κανεὶς, χωρὶς νὰ ἔχη στὴν καρδιά του τὸν Θεό. Μόνη μου εἶχα κάνει αὐτὴ τὴ διαπίστωσι, χωρὶς τὴ βοήθεια κανενὸς ἄλλου καὶ χωρὶς καμμιά κατήχησι». Σημειωτέον ὅτι ἔπειτα ἀπ' αὐτὴν τὴν διαπίστωσιν ἐζήτησε μόνη της καὶ κατηχήθη κρυφίως εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν ἀπὸ τὸν πλέον εὐσεβεῖ ἱερέα τῆς Μόσχας, τὸν π. Νικόλαον, καὶ ἐβαπτίσθη χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῆ κανεὶς ἀπὸ τὸ κομμουνιστικὸν περιβάλλον της. Ἰσχύουν λοιπὸν καὶ διὰ τὴν Σβετλάναν (τὸ ὄνομά της σημαίνει εἰς τὴν ρωσικὴν: Φωτεινὴ) οἱ λόγοι τοῦ ἀρχαίου Ἐκκλησιαστικοῦ διδασκάλου Τερτυλλιανοῦ, καθ' οὗς («ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ εἶναι ἐκ φύσεως Χριστιανή»).

Ὁ ἔγγαμος Κληρὸς.

Κατ' εἰδήσεις ἐξ Ἀμερικῆς, ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἱεραρχία τῶν Η.Π.Α., κατὰ τὴν διάρκειαν πρόσφατου συνελεύσεώς της, ἐτάχθη ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς ἀγαμίας τοῦ Κληροῦ διὰ ψήφων 145 ὑπὲρ καὶ 68 κατὰ. Ἡ ἀπόφασις αὐτή, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰς τελευταίας παρατηρουμένας εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ ζυμώσεις ὑπὲρ ἐπαναφορᾶς τοῦ ἐγγάμου τῶν Κληρικῶν, δεικνύει μὲ τὸ ποσοστὸν τῶν ψηφισάντων κατὰ τῆς ἀγαμίας ὅτι δὲν εἶναι ὀλίγοι οἱ ἱερόραχοι εἰς τὰς ΗΠΑ οἱ ὅποιοι συνειδητοποιοῦν τὴν ἀνάγκην τοῦ ἐγγάμου κληρικοῦ εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν. Ἀποτελεῖ καὶ αὐτὸ μίαν ἐπὶ πλέον ἐνδειξιν τῆς νοσταλγίας τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ πρὸς τὴν ὀρθόδοξον παράδοσιν, ἡ ὁποία καὶ μὲ τὸν θεσμὸν τῶν ἐγγάμων Κληρικῶν συνεχίζει τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας, ἡνωμένης Ἐκκλησίας. Ἡ ἀγαμία εἶναι ἐνδοξὸς ὁδός, ἀλλ' ὄχι γενικὴ ἀξίωσις αὐτοῦ τοῦ πνεύματος. Οἱ ἔγγαμοι Κληρικοὶ ἔχουν καὶ αὐτοὶ τὴν θέσιν των καὶ τὴν ἀποστολὴν των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Δανειστικὰ Βιβλιοθῆκαι.

Εἰς ὄχι ὀλίγας ἐνορίας, χάρις εἰς τὴν σχετικὴν φροντίδα τῶν ἐφημερίων, λειτουργοῦν Δανειστικὰ Βιβλιοθῆκαι μὲ ἐποικοδομητικὰ βιβλία, περιοδικὰ καὶ λοιπὰ ἔντυπα, προοριζόμενα κυρίως διὰ τὴν πνευματικὴν τροφοδότησιν τῶν νέων. Ὁ θεσμὸς οὗτος εἶναι

Ο ΙΕΡΕΥΣ ΠΑΝΤΟΤΕ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

«Υμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς...
Υμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου...»
(Ματθ. ε', 13).

1. Οἱ λόγοι αὐτοῦ τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς μαθητάς του, κατὰ τὴν μνημειώδη ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλίαν Του, ἔχουν ἀπόλυτον ἰσχὺν καὶ ἀξίαν εἰδικώτερον ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολὴν ἐκείνων, οἵτινες ἠξιώθησαν νὰ χρισθοῦν Χριστοῦ λειτουργοὶ καὶ διάκονοι.

Ὁ Κύριος, ὡς ποιμὴν, ἔδωκε διὰ τοῦ ἀγίου ἐπὶ τῆς γῆς βίου του καὶ τοῦ ἔργου του, διὰ τῆς θυσίας του ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ πρὸς σωτηρίαν τοῦ κόσμου καὶ διὰ τῶν ὑψηλῶν ὑποθηκῶν του, τὸν καταστατικὸν χάρτην τῆς καθόλου λειτουργίας τῆς ὑπ' Αὐτοῦ ἰδρυθείσης ἐπὶ τῆς γῆς Ἐκκλησίας. Πᾶσα παρέκκλισις, ἐκ τῶν ὧν ὁ Θεάνθρωπος λόγῳ καὶ ἔργῳ ἐδίδαξεν, ὀδηγεῖ εἰς ἐκτροπὴν ἐκ τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας καὶ τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Στοιχοῦντες εἰς τὰ ἔχνη Ἐκείνου οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ πλειὰς τῶν ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων καὶ ἱεραρχῶν, ἀφῆκαν εἰς ἡμᾶς τοὺς μεταγενεστέρους ἱερὰν παρακαταθήκην ὑψηλῶν διδασμάτων καὶ χρησίμους ὑποθήκας ἐξόχου θρησκευτικῆς ἐξάρσεως καὶ πραγματικῆς ἐνώσεως μετὰ τοῦ Θεοῦ.

2. Ἡ ἱερωσύνη, κατὰ τὰς Διαταγὰς Ἀποστόλων¹, εἶναι ὑψηλοτέρα — «ἀμείνων» — καὶ αὐτοῦ τοῦ Βασιλικοῦ ἀξιώματος· διότι

1. Βιβλ. Στ', Κεφ. 11,23.

λίαν ὠφέλιμος καὶ ἀποδοτικὸς, θὰ ἦτο δὲ εὐχρῆς ἔργον νὰ ἐπληθύνοντο αἱ τοιαῦται Βιβλιοθήκαι εἰς τὴν χώραν μας. Ἡ συγκρότησίς των δὲν εἶναι τόσοσ ὀσκόλος. Ἐἴτε μὲ χρηματικὰς εἰσφορὰς, εἴτε μὲ προσφορὰς βιβλίων καὶ λοιποῦ ὕλικοῦ, ἐκ μέρους εὐσεβῶν ἐνοριτῶν, θὰ ἦτο δυνατόν εἰς ἐκάστην ἐνορίαν νὰ συγκροτηθῆ, μὲ τὴν σχετικὴν μέριμναν τοῦ ἐφημερίου, μία τοιαύτη πνευματικὴ ἐστία, ἡ ὁποία θὰ συνέβαλλεν εἰς τὸ ὄλον φωτιστικὸν καὶ ἀγιαστικὸν ἔργον τῆς ἐνορίας, τὸ ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου ἐπιτελούμενον. Σημειωτέον, ἐπιπροσθέτως, ὅτι αἱ τιμαὶ τῶν πρὸς ἐξέυρεσιν βιβλίων ἐκ τῆς ἀγορᾶς εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χαμηλαί, τοῦτο δὲ διευκολύνει τὴν καὶ μὲ πενιχρὰ μέσα προμήθειαν τοῦ ὕλικοῦ μιᾶς τοιαύτης Βιβλιοθήκης.

οί μὲν Βασιλεῖς μεριμνῶσι διὰ τὰ τοῦ κόσμου καὶ κοσμικὴν τὴν ἐξουσίαν ἔχουσιν, ἐνῶ οἱ ἱερεῖς «περὶ τῆς ψυχῆς ἔχουσι τὸν ἀγῶνα» καὶ θεόσδοτον τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς ἱεράς ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ὀρθῶς ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εἰς τὴν πρώτην του ἐπιστολὴν χαρακτηρίζεται ὡς «Βασιλεῖον ἱεράτευμα»². Ἰδοῦ, λοιπόν, ὁ σταυρὸς τὸν ὁποῖον ἀνελάβομεν ἐθελοῦση διανοία· ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν τοῦ ποιμνίου, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐνεπιστεύθη ἡ Ἐκκλησία. Καὶ πόσῃ ἀξίαν ἔχει ἡ ψυχὴ διὰ τὸν ἄνθρωπον μᾶς εἶπεν ὁ μέγας Ἀρχιερεὺς ἡμῶν ὁ Χριστός. «Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῆ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;»³. Διότι, ὅταν ἡ ψυχὴ εἶναι μακρὰν τοῦ Δημιουργοῦ καὶ ξένη πρὸς τὰς ἠθικὰς Ἐκείνου ἐντολάς καὶ ὑποθήκας, ὧν ὑψίστη εἶναι ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, τί ὠφελεῖ ἂν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔχῃ κυριαρχήσει ὅλου τοῦ κόσμου καὶ ἔχῃ ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς γῆς; Πρὸκειται περὶ θησαυρῶν τοὺς ὁποίους «σῆς καὶ βρῶσις ἀφανίζει» καὶ τοὺς ὁποίους «κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν»⁴. Τοὺς θησαυροὺς ὅμως τῆς ψυχῆς, τοὺς προετοιμάζοντας τὸν ἄνθρωπον διὰ τὴν οὐράνιον ζωὴν, οὐδεὶς δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ ἢ νὰ ἀφανίσῃ.

3. Ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι διὰ τὸν καλὸν ποιμένα ἢ ὑπερτάτη διακονία. Καὶ ἡ ὑψηλὴ αὐτὴ ἀποστολὴ δὲν εἶναι τι διάφορον, εἰ μὴ ἡ συνέχισις τοῦ κοσμοσωτηρίου ἔργου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ὑψώθη ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ διὰ νὰ σώσῃ διὰ τοῦ τιμίου αἵματός Του ἐκείνους, οἵτινες ἠκολούθησαν τὴν πλατεῖαν πύλην καὶ τὴν εὐρύχωρον ὁδὸν «τὴν ἄγουσαν εἰς ἀπώλειαν»⁵. Ἡ ἀγάπη τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν ἀμαρτωλὸν ἄνθρωπον ἔχει ἀπείρους ἐκδηλώσεις καὶ ἀποκορυφοῦται εἰς τὴν θυσίαν τοῦ Γολγοθᾶ.

Εἰς τὰς γνωστὰς εἰς ὅλους ἡμᾶς ποιμαντορικὰς ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εὕρωμεν ἀσφαλὲς διάγραμμα τῶν ὑψηλῶν καθηκόντων μας, ὡς ἱερωμένων. Ἐκεῖ διαγράφεται ἐπίσης καὶ ἡ τελεία προσωπικότης τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Ὑψίστου. Ἀναλαμβάνοντες, χάριτι Θεοῦ, τὴν «καλὴν στρατείαν»⁶ εἰς ἣν ἐκλήθημεν, ὀφείλομεν νὰ πράξωμεν ἐν τῇ δυνάμει τῆς Θείας Χάριτος

2. Α' Πέτρου β' 9.

3. Ματθ. ιστ' 26.

4. Πρβλ. Ματθ. στ' 20-21.

5. Πρβλ. Ματθ. ζ' 13.

6. Α' Τιμ. α' 18.

πᾶν ὅ,τι ἐπιβάλλεται ὡς ἐκ τῆς ιδιότητός μας, ὥστε ἀξίως νὰ μετέχωμεν τῶν ἀχράντων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων.

Καὶ τὰ σπουδαιότερα προσόντα μας, τὰ ὁποῖα ὅλως ἰδιαίτερος καὶ κατ' ἐπανάληψιν ὑπογραμμίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰς πρὸς Τιμόθεον καὶ Τίτον ἐπιστολάς του, εἶναι ἡ πίστις καὶ ἡ ἀγαθὴ συνείδησις, ἄνευ τῶν ὁποίων εἶναι καταδικασμένον εἰς ναυάγιον τὸ ὅλον ἔργον τοῦ ἱερέως. Ἡ πίστις καὶ ἡ ἀγαθὴ συνείδησις θὰ βοηθήσουν καὶ τὸν μὴ κάτοχον ἀνωτέρας μορφώσεως ἱερωμένον εἰς τὴν κατάληψιν τῶν ὑψηλῶν θεολογικῶν ἐννοιῶν. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος πανσόφους ἀνέδειξε τοὺς ταπεινοὺς ἀλιεῖς τῆς Τιβεριάδος λίμνης, θὰ φωτίσῃ καὶ τὴν διάνοιαν καὶ τοῦ πλέον ἀπλοῦχοῦ ἱερέως. Διότι, ποίαν ἀξίαν δύναται νὰ ἔχη ἡ ἀνωτέρα θεολογικὴ καὶ φιλοσοφικὴ μόρφωσίς μας, ὅταν μᾶς λείπῃ ὁ παλμὸς τῆς πίστεως καὶ ὅταν ἡ συνείδησίς μας δὲν εἶναι καθαρὰ καὶ ἀνυπόκριτος, ἡ δὲ ψυχὴ μας εἶναι αἰχμάλωτος σκοτεινῶν ἐπιθυμιῶν;

Διὰ νὰ γίνωμεν καλοὶ διάκονοι τοῦ Χριστοῦ, πρέπει νὰ τρεφώμεθα μὲ τοὺς λόγους τῆς πίστεως⁷ καὶ τῆς ἀγναιουσύνης διδασκαλίας⁸ καὶ νὰ ἀσκῶμεν ἀδιαλείπτως ἑαυτοὺς εἰς εὐσέβειαν, εἰς τὴν ὁποίαν μεγάλην ἀποδίδει σημασίαν ὁ θεὸς Παῦλος, διότι ἐνῶ ἡ ἀσκησις τοῦ σώματος «πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος»⁹, ἡ ἀσκησις τῆς εὐσεβείας «πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίας ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης»¹⁰. Ἡ εὐσέβεια θὰ βοηθήσῃ τὸν ἱερέα, ὡς τεραστίαι δυνάμεις, εἰς τὸ νὰ ἀποτοξινώσῃ, τρόπον τινά, τὴν ψυχὴν τοῦ ἀπὸ πᾶσαν ἐπιρροὴν τοῦ Σατανᾶ καὶ εἰς τὸ νὰ γίνῃ, ὡς θέλει καὶ ὁ Ἀπόστολος διὰ τὸν Τιμόθεον, «τύπος τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ»¹¹. Ὅταν δὲ ἡ εὐσέβεια συνοδεύηται καὶ ὑπὸ τῆς ἀρετῆς τῆς αὐταρκειᾶς εἶναι «πορισμὸς μέγας»¹², εἶναι δηλαδὴ ἀπόκτημα σπουδαιότατον.

4. Ἀλλὰ πέραν τοῦ καθαρῶς πνευματικοῦ τομέως καὶ τῶν ἐν τὸς τῆς Ἐκκλησίας ἱερατικῶν καθηκόντων μας ἔχομεν καὶ ἄλλην ἐξ Ἰσοῦ ἱεράν ἀποστολὴν ἐκτὸς τοῦ Ναοῦ. Τὴν ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου μέριμναν. Ὑπόδειγμα ἔστω εἰς ἡμᾶς ὁ βίος καὶ ἡ πράξις τοῦ Κυρίου καὶ ἡ δραματικὴ προσπάθειά του διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀπο-

7. Πρβλ. Α' Τιμ. δ' 6.

8. Πρβλ. Α' Τιμ. α' 10.

9. Α' Τιμ. δ' 8.

10. Α' Τιμ. δ' 8.

11. Α' Τιμ. δ' 12-13.

12. Α' Τιμ. στ' 6.

λωλότων προβάτων. Αὐτός, Βασιλεὺς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου ὑπάρχων, ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς οὐχὶ διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν»¹³. Ὁ μέγας Ἀρχιερεὺς καὶ ἰατρός τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων «διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας»¹⁴. Ἡθέλησε διὰ τοῦ παραδείγματός του νὰ διδάξῃ τοὺς ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ἀναλαμβάνουν ζυγὸν καὶ ἀπεστάλησαν ὄχι διὰ νὰ τύχουν περιποιήσεων, ὡς κοσμικοὶ ἀξιώματοῦχοι, ὑπὸ κύκλου θεραπόντων καὶ ὑπηρετῶν, ἀλλὰ νὰ διακονήσουν καὶ νὰ θυσιασθοῦν ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου. Διότι ὁ καλὸς Ποιμὴν «τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων»¹⁵. Ἄν ἡ πρὸς τὸ ποιμνιον ἀγάπη μας καὶ ἡ ἀφοσίωσίς μας καὶ ἡ ἐν γένει φροντίς μας δὲν φθάνη μέχρῃς αὐτοθυσίας, τότε δὲν διαφέρομεν ἀπὸ τοὺς «μισθωτοὺς ποιμένας»¹⁶, οἱ ὁποῖοι, ὅταν ἴδουν τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ κατασπαράσσοντα τὰ πρόβατα, ἐγκαταλείπουν ταῦτα καὶ τρέπονται εἰς φυγὴν, διὰ νὰ σώσουν τὸ σαρκίον των, διότι ἐφ' ὅσον εἶναι μισθωτοὶ καὶ τὰ πρόβατα δὲν εἶναι ἰδικὰ των, ἀδιαφοροῦν βεβαίως καὶ διὰ τὴν τύχην των.

Ὁ καλὸς ποιμὴν θὰ δώσῃ δείγματα τῆς ὑψηλῆς περὶ καθήκοντος ἀντιλήψεώς του δι' ἔργων ἰδίως εἰς στιγμὰς κρισίμους διὰ τὸ ποιμνίον του, ὡς εἶναι ἡ ἐμπόλεμος περίοδος, ἡ ὑποδοῦλσις εἰς ξένον ζυγόν, καταστρεπτικοὶ σεισμοί, καταστροφαι καὶ οἰαδήποτε συμφορὰ πλήξασα τὸ σύνολον ἢ καὶ ἄτομα. Εἰς τοιαύτας στιγμὰς θὰ σπεύσῃ πλησίον τῶν δυναστευομένων, τῶν δοκιμαζομένων, τῶν πεινῶντων, τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν ἐν ἀπελπισίᾳ προβάτων του καὶ θὰ πράξῃ τὸ πᾶν διὰ νὰ ἀνακουφίσῃ τοὺς πάσχοντας καὶ νὰ τοὺς ἐμψυχώσῃ, ὥστε νὰ δυνηθοῦν ν' ἀνθέξουν καὶ ν' ἀντιμετωπίσουν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ πᾶσαν δοκιμασίαν. Ἄλλοῦ μὲν θὰ χρειασθῇ μόνον ἡθικὴ συνδρομὴ, ἀλλοῦ μόνον ἄμεσος ὑλικὴ βοήθεια, εἴτε εἰς χρήματα, εἴτε εἰς τροφίμα, εἴτε εἰς φάρμακα, εἴτε εἰς ἄλλα χρειώδη τὰ ὁποῖα ἐκάστη εἰδικὴ περίπτωσις ἐπιβάλλει. Ὁ ἱερεὺς, ἐὰν εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς δὲν ἔχῃ ἐξ ἰδίων νὰ διαθέσῃ τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν ἀνακουφίσιν τοῦ πλησίου, δὲν πρέπει νὰ ἄρκεσθῇ εἰς λόγους, ἀλλὰ δὲν θὰ ἡσυχάσῃ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν μέχρῃς ὅτου ἐξέυρη τὰ μέσα καὶ τὸν τρόπον τῆς θετικῆς ἀνακουφίσεως καὶ θεραπείας τῶν ἀναγκῶν τοῦ πάσχοντος. Διότι, ὡς γράφει ὁ θεῖος Ἰάκωβος, «ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι

13. Ματθ. κ' 28.

14. Πραξ. ι' 38.

15. Ἰωάν. ι' 11.

16. Πρβλ. Ἰωάν. ι' 12.

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΨΑΛΜΩΔΙΑΣ

Ἐφ' ὅσον οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι κατευθύνουν τὸν φιλοσοφικὸν τῶν στοχασμῶν ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ πρὸς τὴν ἀξιολογικὴν σφαῖραν, εἶναι φυσικὸν νὰ λαμβάνουν τόσον βιωματικὴν ὅσον καὶ θεωρητικὴν στάσιν καὶ ἔναντι τῆς ἀξίας τοῦ Ὁραίου καὶ τοιούτοτρόπως νὰ ἔχουν αισθητικὰς ἀντιλήψεις, αἱ ὁποῖαι εἴτε κατοπτρίζονται εἰς τὴν προσωπικὴν ζωὴν καὶ δρᾶσίν των, εἴτε περιστατικῶς κατὰ τρόπον πηγαῖον ἔχουν παρεμβληθῆ καὶ εἶναι ἐγκατεσπαρμέναι εἰς τὰ διάφορα ἔργα των. Τούτων οὕτως ἔχόντων, κατανοοῦμεν διατὶ οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι συχνάκις ὁμιλοῦν καὶ περὶ τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ψαλμωδίας.

Τὸ κυριώτερον ἐκ τῶν ἐκφραστικῶν μέσων τῆς μουσικῆς εἶναι κατὰ τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας ὁ μουσικὸς ρυθμὸς, ὅστις ὀργανώνει καὶ συνθέτει τὰς ἠχητικὰς κυμάνσεις ἀναλόγως πρὸς τοὺς κυματισμοὺς τῶν συναισθηματικῶν δονήσεων, τὰς ὁποίας ἐκ φράζει καὶ μορφοποιεῖ. Οἱ ἐπὶ μέρους μουσικοὶ ἦχοι δὲν ἔχουν αὐθυπαρξίαν, ἀλλὰ μὲ θαυμαστὴν προσαρμοστικότητα καὶ ἐσωτερικὴν πειθαρχίαν ἐντάσσονται ὀργανικῶς εἰς μίαν κλειστὴν ὁλότητα, διὰ νὰ δημιουργήσουν τὴν μουσικὴν μελωδίαν, εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς λέγει ὁ Χρυσόστομος, «διάφοροι μὲν οἱ φθόγγοι, μία δὲ ἡ συμφωνία» καὶ «μία ἡ ἁρμονία». Ὁ αὐτὸς πατήρ, ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἐκ τῆς λύρας ἢ κιθάρας μελωδίαν, λέγει ὅτι αἱ «ἐνηλλαγμέναι χορδαὶ μίαν καὶ παναρμόνιον ἀναπέμπουσι μελωδίαν, ἠχοῦσαι μὲν καὶ καθ' ἑαυτάς, ἠχοῦσαι δὲ καὶ μετ' ἀλλή-

καὶ λειπόμενοι ὡς τῆς ἐφημέρου τροφῆς, εἴπη δὲ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος;»¹⁷. Ἄν ἡ παρατήρησις αὕτη τοῦ Ἀδελφοθέου ἔχη θέσιν δι' ὅλους τοὺς Χριστιανούς, πόσον μᾶλλον διὰ τοὺς ἱερωμένους; Μόνον ἡ πλήρης ταῦτις τῆς θέσεως τοῦ ἱερέως μὲ τὴν θέσιν τοῦ ποιμνίου θ' ἀποδείξῃ τὴν πρὸς αὐτὸ ἀγάπην του. «Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; — γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πρὸς τοὺς Κορινθίους, — τίς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;»¹⁸.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

17. Ἰακωβ. β' 15-16.

18. Β' Κορ. ια' 29.

λων» «τῇ συμφωνίᾳ τῶν κρουσμάτων». Καὶ κατὰ τὸν Γρηγόριον, εἰς τὴν μελωδίαν πάντες οἱ ἐπὶ μέρους ἤχοι συντείνουσι «πρὸς ἓν κάλλος ἁρμονίας».

Οἱ Τρεῖς ἅγιοι ἔπειτα ὁμιλοῦν διὰ τὴν κιθάραν τοῦ Ὁρφέως, διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου χρῆσιν τοῦ δωρικοῦ μέλους, διὰ τοὺς αὐλοὺς, διὰ τὰ μουσικὰ ὄργανα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (ἔγχορδα, πνευστὰ καὶ κρουστά), διὰ τὰ δημοτικὰ ἄσματα, ὡς εἶναι τὰ ἄσματα τῶν ὁδοιπόρων, τῶν γεωργῶν, τῶν ναυτῶν κ.λ.π. Ἐπὶ πλέον ἐξυμνοῦν τὰ ἑναρμόνια μέλη τῶν ψαλμῶν καὶ τὰς ἁρμονίας τῶν ψαλμωδιῶν, ἐνῶ ἐξ ἄλλου καταδικάζουσι τὸν μουσικὸν φορμαλισμὸν, ὅστις συνδέει τὴν μουσικὴν μὲ ἀισχροτήτα. Ὡς λέγουσι, μόνον «ἡ ἀμείνων καὶ εἰς ἄμεινον φέρουσα μουσικὴ» ὁδηγεῖ εἰς πνευματικὸν καθαρμόν, καταπραΰνει καὶ γαληνεύει τὴν ψυχὴν, ἀφαιρεῖ ἐξ αὐτῆς τὴν λύπην, προσφέρει βάλσαμον πνευματικόν, συναδελφώνει τοὺς ἀνθρώπους «εἰς ἑνὸς χοροῦ συμφωνίαν τὸν λαὸν συναρμόζουσα» διὰ τῆς συνωδίας.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν στάσιν μας ἔναντι τῆς καλῆς ἢ κακῆς μουσικῆς, ὁ Μέγας Βασίλειος λέγει τὰ ἑξῆς: Δὲν πρέπει «νὰ κατακλύζωμεν διὰ μέσου τῶν αὐτιῶν τὰς ψυχὰς μὲ τὴν διεφθαρμένην μελωδίαν. Διότι ἀπὸ τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς μουσικῆς συνήθως γεννῶνται καὶ ὑπάρχουν ἐντὸς τῆς ψυχῆς πάθη, τὰ ὅποια τὴν ὑποδουλώνουσι καὶ τὴν ταπεινῶνουν. Ἄλλὰ πρέπει νὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν ἄλλην μουσικὴν, τὴν ἀνωτέραν καὶ ὁδηγοῦσαν εἰς τὸ καλύτερον, τὴν ὅποιαν χρησιμοποιοῦν καὶ ὁ Δαβὶδ, ὁ ποιητὴς τῶν ἱερῶν ἁσμάτων (τῶν ψαλμῶν), ἠλευθέρωνε τὸν βασιλεῖα Σαοὺλ ἀπὸ τὴν ἐξαλλοῦ ψυχικὴν κατάστασιν. Λέγεται δὲ ὅτι καὶ ὁ Πυθαγόρας, ὅταν κάποτε συνήντησε μεθυσμένους, οἱ ὁποῖοι ἐτραγουδοῦσαν ἀσχημονοῦντες εἰς τὰς ὁδοὺς, προέτρεψεν ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος ἔπαιζε τὸν αὐλὸν καὶ ἦτο ἀρχηγὸς τῆς πομπῆς τῶν ὀργιστῶν διασκεδάζοντων, νὰ ἀλλάξῃ ἁρμονίαν καὶ νὰ παίξῃ μὲ τὸν αὐλὸν εἰς αὐτοὺς τὸ δωρικὸν μέλος· ἐκεῖνοι δὲ τόσον ἐπανῆλθον εἰς τὰ λογικά των μὲ τὴν μελωδίαν, ὥστε, ἀφοῦ πετάξωμεν τὰ στεφάνια, νὰ ἐπιστρέψωσι εἰς τὰ σπίτια των ἐντρεπόμενοι. Ἄλλοι δὲ ἀπὸ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ γίνονται ἐξαλλοὶ ἀπὸ μανιώδη ἐνθουσιασμὸν καὶ περιπίπτουσι εἰς βακχικὴν μανίαν. Ὡστε τόσον μεγάλη εἶναι ἡ διαφορὰ εἰς τὸ νὰ γεμίσῃ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὴν ὑγιᾶ ἢ τὴν κακὴν μελωδίαν».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Γενικὸς Διευθυντῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἰωάννου τῆς Κρονστάδης

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Β'

Στὸ Σταυρὸ ἀπέθανε γιὰ μᾶς ὁ Κύριος. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Σταυρὸς ἔχει τόση δύναμη καὶ τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ. Γι' αὐτὸ εἶναι ζωοποιός. Γι' αὐτὸ καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἢ προτύπωσή του εἶχε τόσο μεγάλη δύναμη! Π.χ. τὸ ξύλο στὸ ὁποῖο ἀνηρτήθη ὁ ὄφις (ὁ χαλκοῦς) ἐθεράπευε τὸ δηλητήριον τῶν φιδιῶν· ὁ Σταυρὸς ποὺ ἐχαράχθη μὲ τὴν ράβδο τοῦ Μωϋσέως διαίρεσε τὰ ὕδατα· τὰ χέρια τοῦ Μωϋσῆ, ποὺ ὑψώθηκαν γιὰ προσευχὴ καὶ ἐσχημάτισαν σταυρὸ, ἐνίκησαν τὸν Ἀμαλῆκ καὶ ἄλλα.

* * *

Δόξα στὴ δύναμη τῆς θείας Σου χάριτος, Κύριε! Χάρις σ' αὐτὴν τίποτε, καμμία βία τῆς ἁμαρτίας δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς κάμψη ἐκεῖνους, ποὺ τὴν ἐπικαλοῦνται μὲ πίστη. Ἔτσι, ὅταν ὑφίσταμαι βία ἐκ μέρους τοῦ ἐχθροῦ κάθε καλοῦ, τοῦ διαβόλου, καὶ αἰσθάνομαι νὰ δελεάζομαι ἀπὸ τὰ πάθη, κάνω τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ λέγω μέσα μου: Στὴ δύναμη τῆς χάριτός Σου δὲν μπορεῖ τίποτε νὰ ἀντισταθῆ. Ἀμέσως ἢ βία σταματᾷ, ἢ σύγχυση καὶ τὸ σκοτάδι περνοῦν, καὶ τὴ θέση τους τὴν παίρνουν ἢ γαλήνη καὶ ἡ ἡρεμία. Δόξα τῇ δυνάμει Σου, Κύριε.

* * *

Ὅταν κάνουμε τὸ σταυρὸ μας σχηματίζομε μὲ τὰ τρία δάχτυλα στὸ μέτωπο τὴν ἐπάνω ἄκρη τοῦ Σταυροῦ εἰς τύπον τοῦ Πατρὸς, ποὺ εἶναι ὁ Νοῦς ὁ ἄκτιστος· τὴν κάτω—εἰς τὴν κοιλιὰ—εἰς τύπον τοῦ Υἱοῦ, ποὺ ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Πατέρα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, καὶ τὸ ὀριζόντιον ξύλο εἰς τοὺς ὦμους ἢ τοὺς βραχίονες εἰς τύπον τοῦ ἁγίου Πνεύματος, γιὰ εἶναι βραχίων ἢ δύναμις Κυρίου καὶ χεῖρ Κυρίου, καθὼς λέγει ἡ Γραφή: «Ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;» ἢ «ἐγένετο χεῖρ Κυρίου ἐπ' ἐμέ», δηλ. Πνεῦμα ἅγιον.

Σχηματίζομε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ στὸ μέτωπό μας, τὴν καρδιά, τοὺς ὦμους μας γιὰ νὰ περιτειχίσωμε μὲ τὴ δύναμη τοῦ Χριστοῦ τὰ ὄργανα αὐτὰ τῆς ἀληθείας ἀλλὰ καὶ τῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ τὰ καταστήσωμε ὄργανα μόνον δικαιοσύνης, γιὰ νὰ ἀνασταυρώ-

σωμε χάριν τοῦ Χριστοῦ ὁλόκληρον τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, ποὺ ἐκδηλώνει τὴν ὀλέθρια, ἁμαρτωλὴ καὶ θεομίσητη δρᾶσι του στὶς σκέψεις, στὰ συναισθήματα, στὶς ἐνέργειές του, καὶ νὰ ξαναζωντανέψωμε τὸν νέον, ποὺ ἐδημιουργήθη κατ' εἰκόνα Θεοῦ, ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἁγιασμῷ καὶ ἔτσι μὲ τὸ νὰ τιμωροῦμε στὸν ἑαυτό μας πάντοτε μὲ εἰλικρινῆ μετάνοια τὶς ἁμαρτωλὲς σκέψεις, ἐπιθυμίες, αἰσθήματα καὶ πάθη, καὶ νὰ κάνωμε τὸν ἑαυτό μας νεκρὸν γιὰ τὴν ἁμαρτία καὶ νὰ ζωντανεύωμε μέσα μας κάθε ἀρετὴ, γινόμεθα ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, τέλειοι, ἔτοιμοι γιὰ κάθε καλὸ ἔργο, ἀνάλογα μὲ τὴ χάρη τοῦ Χριστοῦ. Ἀγάπα τὸν Θεὸν μὲ ὅλην σου τὴν καρδιά, τὴν διάνοια, τὴ δύναμη.

* * *

Τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, ποὺ κάνουν οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ εἰκονίζει ὁλόκληρη τὴν οὐσία τῆς ἁγίας Χριστιανικῆς πίστεως, τὴν ἁγία Τριάδα, τὴν θαυμαστὴ σωτηρία ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν, ποὺ πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὴν ἁγία Τριάδα μὲ τὴ ἐνσάρκωση, τὰ πάθη, τὸν θάνατο καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος, τοῦ Θεοῦ Χριστοῦ. Ὡ πόση σοφία εἶναι κρυμμένη σ' αὐτὸ τὸ ἀπλὸ σημεῖο! Ὡ σοφία τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας! Στὸ μέτωπο, στὴν καρδιά, στοὺς ὤμους ἢ τὸ στήθος σχηματίζομε τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ γιὰ νὰ ἐντυπώσωμε στὸ νοῦ, στὴν καρδιά καὶ σὲ ὅλα μας τὰ ἔργα τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ τῆς ἐνσαρκώσεως, τῶν παθῶν, τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ «παραθώμεθα» ὅπως λέμε, δηλ. νὰ ἀφιερῶσωμε, νὰ ἐμπιστευθοῦμε ὅλες μας τὶς δυνάμεις καὶ ἰκανότητες, ὁλόκληρη τὴ ζωὴ μας, στὸ Σταυρό, νὰ συσταυρωθοῦμε μὲ τὸ Χριστό, νὰ νεκρωνώμεθα συνεχῶς γιὰ τὸν κόσμον καὶ τὴν ἁμαρτία, νὰ ἀγαπᾶμε τὴν ἁγία Τριάδα μὲ ὅλην μας τὴν καρδιά, μὲ ὅλην μας τὴν διάνοια, μὲ ὅλην μας τὴν δύναμη. Τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ στὸ μέτωπο, στὴν καρδιά, στοὺς ὤμους γίνεται γιὰ νὰ βασιλεύσῃ στὸν νοῦ μας ὁ Θεὸς Πατὴρ, στὴν καρδιά μας ὁ Θεὸς Υἱός, σὲ ὅλην μας τὴ θέληση καὶ ὅλες μας τὶς πράξεις τὸ ἅγιο Πνεῦμα, γιὰ νὰ διαποτίσῃ βαθεῖα ἢ ἁγία Τριάδα ὁλόκληρη τὴν ὑπαρξὴ μας καὶ νὰ μᾶς κατευθύνῃ κατὰ κάποιον τρόπο σὲ μιὰ χαλειναγώγηση τῶν λογισμῶν, τῶν ἁμαρτωλῶν αἰσθημάτων καὶ τάσεων, καὶ σὲ μιὰ ὁλοκληρωτικὴ ἀφιέρωση τῆς καρδιάς μας, τοῦ νοῦ, τῶν συναισθημάτων μας καὶ τῆς θελήσεώς μας στὸ Θεό.

(Συνεχίζεται)

Μετάφρασις Ἀρχιμ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΚΑΛΑΜΑΡΑ

Ἐνοριακά

**ΤΑ ΕΝΟΡΙΑΚΑ — ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ
ΤΟΥ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ**

3. Ἡ θέσις τῶν ἐνοριτῶν εἰς τὸ σῶμα τῆς ἐνορίας.

Τ' ἀνωτέρω δὲν ἰσχύουν μόνον διὰ τὰ μέλη τῶν διαφόρων χριστιανικῶν ὀργανώσεων, ἀλλὰ δι' ὅλα τὰ μέλη μιᾶς ἐνορίας. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γίνῃ τὸ ταχύτερον ἀπὸ ὅλους ἀντιληπτὸν ὅτι ἡ ἐνορία δὲν ἀποτελεῖται μόνον ἐκ τῶν ἱερέων, τῶν ἐπιτρόπων καὶ ἐκ τοῦ ἐν γένει προσωπικοῦ τοῦ Ναοῦ, ἀλλ' ἐξ ὁλοκλήρου τοῦ πληρώματος αὐτῆς, ἐξ ὅλων τῶν μελῶν τοῦ σώματος τῆς ἐνορίας. Πρέπει νὰ γίνῃ κατανοητόν, ὅτι διὰ νὰ λειτουργήσῃ καλῶς τὸ σῶμα τῆς ἐνορίας πρέπει τὸ κάθε μέλος νὰ εὐρίσκεται εἰς τὴν θέσιν του, ἔτσι μὲν νὰ προσφέρῃ τὴν ἀνάλογον πρὸς τὸ χάρισμα, τὸ ὁποῖον ἔλαβεν, ὑπηρεσίαν. Ἄν ἕκαστον μέλος τῆς ἐνορίας δὲν καταλάβῃ τὴν θέσιν του εἰς τὸ σῶμα τῆς ἐνορίας θὰ μείνῃ ἡ θέσις αὐτῆς κενή. Ἐὰν μείνῃ κενή, δὲν θὰ λειτουργήσῃ καλῶς τὸ σῶμα. Καὶ ἐὰν δὲν λειτουργήσῃ καλῶς τὸ σῶμα, τοῦτο θὰ γίνῃ αἰτία νὰ ζημιωθοῦν ψυχαί. Τότε θὰ εἶναι τὸ μέλος ἐκεῖνο τῆς ἐνορίας συνυπεύθυνον διὰ τὴν ἀπώλειαν ψυχῶν (πρβλ. Ἄ. Ἀλεβιζοπούλου, Πρὸς τὸν ἐνορίτην, ἐν «Σύναξις Ἐκκλησίας» 1968/1969, σελ. 12). Θὰ εἶναι ὑπεύθυνον διὰ τὴν κατάληψιν τῶν διαφόρων θέσεων εἰς τὸ σῶμα τῆς ἐνορίας ὑπὸ προσώπων ὄχι καταλλήλων, ἢ ὑπὸ προσώπων, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνήκουν ὀργανικῶς εἰς τὸ σῶμα τῆς ἐνορίας. Ἀποτελοῦν τρόπον τινὰ μίαν ἐξωθεν βοήθειαν.

Εἶναι εἰς ὅλους γνωστὸν ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὴν ἐνορίαν χαρισματικαὶ δυνάμεις (π. χ. κατηχηταί, ὁμαδάρχαι, κυκλάρχαι κ. λ. π.), αἱ ὁποῖαι χρησιμοποιοῦνται εἰς ἄλλας ἐνορίας, ἐνῶ τὸ ἔργον τῆς ἰδίας τῆς ἐνορίας ἐπιτελοῦν χαρισματικαὶ δυνάμεις — μέλη ἄλλων ἐνοριῶν. Συμβαίνει δὲ ἐνίοτε τὰ μέλη αὐτὰ νὰ μὴ ἔχουν συνείδησιν ὅτι προστρέχουν εἰς προσωρινὴν βοήθειαν μιᾶς ἐνορίας, τὸ σῶμα τῆς ὁποίας δὲν διαθέτει ἱκανὰς χαρισματικὰς δυνάμεις, ἀλλὰ πιστεύουν ὅτι ὑπηρετοῦν ἀπλῶς ἕνα γενικώτερον σκοπὸν («Τὰ παιδιὰ νὰ ὠφελοῦνται», «Ὁ Χριστὸς νὰ κηρύσσεται»), βεβαίως ἐντὸς τοῦ πνεύματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄχι ἐκτὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ ὄχι ἄρμονικῶς ἐντεταγμένον εἰς τὸ ὅλον ποιμαντικὸν ἔργον τῆς ἐνορίας αὐτῆς. Δηλαδή δὲν καταβάλλονται προσπάθειαι ὅπως

ἡ ἐνορία καταστῆ βαθμιαίως αὐτοτελής. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι πρέπει ν' ἀποκλείσωμεν πᾶσαν ἐξωθεν βοήθειαν ἐκ μέρους παραγόντων καὶ προσώπων εἰδικευμένων εἰς διαφόρους τομεῖς τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου ἢ νὰ διαχωρίσωμεν τελείως τὸ ἔργον τῶν ἐπὶ μέρους ἐνοριτῶν ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀπὸ τὴν Ἐπισκοπὴν. Μία τοιαύτη ἀντιμετώπισις ὄχι μόνον εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μας, ἀλλὰ εἶναι καὶ καταδικασμένη εἰς ἀποτυχίαν. Μάλιστα εἰς μίαν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ δομὴ τῆς ἐνορίας ἔχει διαφοροποιηθῆ καὶ ἡ διαποίμανσις τοῦ πληρώματος ἀπαιτεῖ ὄχι μόνον περισσότερον εἰδικευμένα πρόσωπα, ἀλλὰ καὶ συντονισμόν, καθὼς καὶ μεθόδους καὶ τρόπους ἐργασίας πέραν καὶ ὑπεράνω τῶν ὁρίων μιᾶς ἐνορίας. (Ἴδε σχετικῶς καὶ παράγραφον, «Ἡ θέσις τοῦ ὑπερενοριακοῦ ὀργανισμοῦ νεότητος» τοῦ ἄρθρου μου «Ἡ θέσις τῆς νεότητος εἰς τὴν ἐνορίαν ἐν «Σύναξις Ἐκκλησίας», 1968-1969, σελ. 7).

Ἴδου διατὶ δὲν ἔχομεν δικαίωμα νὰ ἐμποδίσωμεν τὰ μέλη τῆς ἐνορίας μας νὰ καταλάβουν τὴν θέσιν των εἰς τὸ σῶμα τῆς ἐνορίας καὶ νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των. Ἴδου διατὶ ἀπηυθύνθη πρὸς ὅλους τὰς κατευθύνσεις, πρὸς ὅλους τοὺς πνευματικοὺς παραγόντας ἐντὸς τοῦ σώματος τῆς ἐνορίας μας καὶ ἐζήτησα βοήθειαν. Ἴδου διατὶ κατεβλήθη προσπάθεια ἐπιστρατεύτως ὅλων τῶν πνευματικῶν δυνάμεων, τὰς ὁποίας διαθέτει ἡ ἐνορία μας σήμερον (ἐνταῦθα ὑπονοεῖται ἡ προσπάθεια ὅπως χρησιμοποιηθοῦν ἐνοριῖται ὡς στελέχη τῆς ἐνοριακῆς νεότητος), διὰ τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἀρχίζομεν σήμερον. Τὸ αὔριον εἶναι εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἀφήσῃ τὸν ἀγρόν του ἀκαλλιέργητον. Ἐὰν ἡμεῖς ἀδιαφορήσωμεν, θὰ ἀποστείλῃ ἀσφαλῶς ὁ Θεὸς ἄλλους ἐργάτας. Πιθανῶς νὰ μὴ τοὺς ἀποστείλῃ τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἀναμένομεν ἡμεῖς. Πιθανῶς νὰ μὴ ἀπαντήσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὸ αἴτημά μας τὴν στιγμὴν τῆς ἀγωνίας μας καὶ τῶν δισταγμῶν μας. Ἀλλὰ ἡ ἀπάντησις τοῦ Θεοῦ θὰ ἔλθῃ καὶ αἱ κεναὶ θέσεις θὰ πληρωθοῦν ἀπὸ τοὺς ἐργάτας τοῦ ἔργου τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸ ἔργον αὐτὸ θὰ λάβῃ τὴν μορφήν του καὶ θὰ βαδίσῃ τὸν δρόμον του. Πιθανῶς τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ νὰ ὀδηγήσῃ ὅλους ἡμᾶς ἢ καὶ ἐκείνους ποὺ θ' ἀναδείξῃ, εἰς τὴν διαμόρφωσιν καὶ νέων τρόπων καλλιέργειας τοῦ ἀγροῦ. Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐμβάλῃ εἰς σκέψεις καὶ ν' ἀρνηθῶμεν νὰ καταλάβωμεν τὴν θέσιν μας ἐντὸς τοῦ σώματος, ἐντὸς τοῦ ἀγροῦ. Θὰ προχωρήσωμεν μὲ σύνεσιν, ἀλλὰ καὶ μὲ δυναμικότητα. Μὲ σύνεσιν, διότι πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται σήμερον ὁ ἀγρός. Ἀλλὰ καὶ μὲ δυναμικότητα, διότι ἡ ἐργασία τῆς καλλιέργειας τοῦ πνευματικοῦ ἀγροῦ δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἄσχετος μὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι πνευ-

«Θείας κοινωνοί φύσεως».

Η ΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

Γ'. «ΠΥΡΩΘΟΜΕΝ ΚΑΙ ΘΕΩΘΟΜΕΝ»*

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ὀμιλεῖ διὰ τὴν μυστικὴν ἔνωσι τῶν πιστῶν μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ μεταξὺ τῶν καὶ χρησιμοποιοῦ φράσεις ποῦ διακρίνονται διὰ τὴν ὑπερβολικὴ τους παραστατικότητα καὶ ζωηρότητα καὶ δριμύ πάθος. Βάζει ὁ ἱερός πατήρ τὰ ἐξῆς λόγια στὸ στόμα τοῦ Κυρίου :

«Κατεδίωξα καὶ ἐπέδρομον, ἵνα σε κατάσχω· ἤνωσά σε καὶ συνῆγα ἐμαντῶ. Φάγε με εἶπον, πίε με. Καὶ ἄνω σε ἔχω (ἐν τῇ Ἀναλήψει τοῦ Σωτῆρος) καὶ κάτω συμπλέκομαί σοι. Οὐκ ἀρκεῖ σοι, ὅτι σου τὴν ἀπαρχὴν ἔχω ἄνω; οὐ παραμυθεῖται τοῦτο τὸν πόθον; καὶ κάτω πάλιν κατέβην, οὐχ ἀπλῶς μίγνυμαι σοι, ἀλλὰ συμπλέκομαι, τρώγομαι, λεπτόνομαι κατὰ μικρόν, ἵνα πολλὴ ἡ ἀνάκρασις γένηται καὶ ἡ μίξις καὶ ἡ ἔνωσις. Τὰ γὰρ ἐνούμενα ἐν οἰκείοις ἔστηκεν ὄροις· ἐγὼ δὲ συνυφαίνομαι σοι. Οὐ βούλομαι λοιπὸν εἶναι τι μέσον· ἐν εἶναι βούλομαι τὰ ἀμφοτέρα»⁴. [Δηλ. σὲ κατεδίωξα, ἔκαμα ἐπιδρομή, ἐγὼ ὁ Θεός σου, διὰ νὰ σὲ κατέχω δικό μου, σένα τὸν ἄνθρωπο. Σὲ ἤνωσα μὲ τὸν Ἐαυτό μου καὶ ἦλθα σὲ ἄμεση ἐπαφῇ μαζί σου. Σοῦ εἶπα: φάγε με, πίε με. Καὶ ἄνω, στὰ οὐράνια, σὲ ἔχω μαζί μου, ἀφοῦ μὲ τὴν ἀγία μου ἀνάληψι ἀνεβίβασα στὰ δεξιά τῆς θεότητος τὴν ἀνθρωπίνη φύσι. Ἀλλὰ καὶ κάτω, ἐδῶ στὴ γῆ, συμπλέκομαι μαζί σου. Δὲν σοῦ ἀρκεῖ ὅτι ἔχω ἄνω, στοὺς οὐρανοὺς, ἡνωμένην μαζί μου, τὴν ἰδική σου ἀνθρω-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 85 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

4. 62,586.

μα δυνάμεως καὶ πηγὴ τῆς ὅλης καρποφορίας τοῦ ἀγροῦ. Πρέπει ἀκόμη νὰ προχωρήσωμεν δυναμικῶς, διότι μόνον οὕτω θὰ ἐξαντλήσωμεν τὰς δυνατότητας, τὰς ὁποίας μᾶς παρέχει ὁ ἀγρός πρὸς ἀκόμη μεγαλύτεραν καρποφορίαν.

Ἴδου διατὶ ἤχθη ἐν τὴν γνωστὴν εἰς ὑμᾶς ἀπόφασιν νὰ ἀρχίσῃ σήμερον ἡ ἐργασία αὕτη.

(Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. Δρ Α. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

πίνη φύσι, πού ἀποτελεῖ τὴν ἑναρξί τῆς αἰωνίου ἐνώσεως μαζί μου ὄλων τῶν ἀνθρώπων; Δὲν δημιουργεῖ παραμυθία αὐτὸ στὴν καρδιά σου καὶ δὲν γλυκαίνει τὸν πόθο σου; Ἄλλὰ καὶ κάτω, στὴ γῆ, κατέβηκα. Δὲν ἀνταμώνομαι ἀπλῶς μαζί σου. Ἄλλὰ συμπλέκομαι, γίνομαι γιὰ σένα τὸν ἄνθρωπο μοναδική τροφή, διαμοιράζομαι καὶ τεμαχίζομαι σὲ ἄπειρες μερίδες, ὥστε καὶ ἡ ἀνάκρασις καὶ ἡ μίξις καὶ ἡ ἔνωσις νὰ γίνεται ὅσο εἶναι δυνατὸν περισσότερη σὲ ἕκτασι μεταξὺ μας. Διότι ἐκεῖνα πού ἐνώνονται μεταξὺ τους δὲν ξεφεύγουν ἀπὸ τὴν φυσική τους ιδιότητα. Ἐγὼ ὅμως συνυφαίνομαι μαζί σου. Δὲν θέλω νὰ ὑπάρχη κάτι ἀνάμεσά μας. Ἐνα ἐπιθυμῶ νὰ εἴμεθα τὰ δύο, δηλ. ἐγὼ καὶ σύ].

Στὸ ἱερὸ αὐτὸ μυστήριο, σύμφωνα πάλι μὲ τὸν ἱερὸ Χρυσόστομο, πραγματοποιεῖται ἡ ἐνότης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μὲ τὸν Χριστὸν καὶ συγχρόνως μὲ ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας:

«Διὸ καὶ ἀναγκαῖον μαθεῖν τὸ θαῦμα τῶν μυστηρίων, τί ποτέ ἐστι, καὶ διὰ τί ἐδόθη, καὶ τίς ἡ ὠφέλεια τοῦ πράγματος. Ἐν σῶμα γινόμεθα καὶ μέλη, φησὶν, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. Διὰ τῆς τροφῆς γὰρ τοῦτο γίνεται ἧς ἐχαρίσατο βουλόμενος ἡμῖν δεῖξαι τὸν πόθον, ὃν ἔχει περὶ ἡμᾶς. Διὰ τοῦτο ἀνέμιξεν ἑαυτὸν ἡμῖν καὶ ἀνέφυρε τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς, ἵνα ἐν τι ὑπάρξωμεν, καθάπερ σῶμα κεφαλῆς συνημμένον»⁵. [Εἶναι ἀνάγκη, τονίζει ὁ ἅγ. Ἰωάννης, νὰ μάθουμε τὸ θαῦμα τῶν μυστηρίων, τί εἶναι καὶ διατί ἐδόθη καὶ ποιά εἶναι ἡ ὠφέλεια τοῦ πράγματος. Γινόμεθα ἕνα σῶμα, λέγει ὁ ἅγ. Γραφή, καὶ μέλη ἀπὸ τὴν ἴδια του τὴν σάρκα καὶ ἀπὸ τὰ ἰδικά του ὀστά. Αὐτὸ πραγματοποιεῖται διὰ τῆς ὑπερφυσικῆς τροφῆς πού μᾶς ἐχάρισε θέλοντας ἔτσι νὰ μᾶς δείξῃ τὸν πόθο πού ἔχει γιὰ μᾶς. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἀνέμιξε τὸν ἑαυτό του μέσα σὲ μᾶς, καὶ ἀνέμιξε τὸ δικό του σῶμα μὲ τὸ δικό μας, γιὰ νὰ γίνουμε μία ὑπαρξίς, ὅπως τὸ σῶμα εἶναι ἄρρηκτα καὶ ὀργανικὰ ἐνωμένο μὲ τὴν κεφαλὴ].

Ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς προσδιορίζει: «Εἰ γὰρ πάντως (ἢ μετάληψις) ἐνωσίς ἐστι πρὸς Χριστὸν, καὶ πρὸς ἀλλήλους, πάντως καὶ πᾶσι τοῖς συμμεταλαμβάνουσιν ἡμῖν κατὰ προαίρεσιν ἐνούμεθα»⁶. [Ἐὰν ἡ μετάληψις τῶν θείων μυστηρίων εἶναι ἐνωσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Χριστὸν, εἶναι συνάμα ἐνωσις καὶ τῶν πιστῶν μεταξὺ των. Ὅλοι ὅσοι συμμεταλαμβάνομε τὰ ἅγια Μυστήρια, ὑποπροαιρέτως ἐνούμεθα μεταξὺ μας].

Οἱ πιστοί, διὰ τῆς θείας Εὐχαριστίας, γινόμεθα τὸ μυστικὸ Σῶ-

5. Ὁμιλία 46 P.G. 59,260.

6. Περὶ πίστεως ὀρθοδόξου 4,13. P.G. 94,1153 B.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟ

VI.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΟΡΑ*

Πολύ παραστατικά ὁ ἄββας Ἰσαάκ ὁ Σύρος λέει πὼς δὲν ἔλεεῖ μόνο αὐτὸς ποὺ δίνει ὑλικὴ ἐλεημοσύνη, ἀλλὰ καὶ «ἐκεῖνος ὅπου ἀκούσῃ ἢ ἰδῇ λυπούμενον αὐτὸν καὶ τὸν παρηγορήσῃ ἢ ἐὰν τυχὸν ραπισθῇ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του καὶ δὲν θυμωθῇ καὶ αὐτὸς ἀληθινὰ ἐλεῆμων ἐστί». Χαρακτηριστικὰ στιγμιότυπα μεμονωμένων παραδειγμάτων ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας μᾶς διέσωσαν τὰ πατερικὰ κείμενα καὶ τὰ μοναχικὰ ὅπου γίνεται λόγος γιὰ πατέρες ποὺ καὶ τὰ ρούχα τους ἐβγαλαν γιὰ νὰ ντύσουν γυμνοὺς καὶ τὸ ψωμί τους πρόσφεραν γιὰ νὰ θρέψουν πεινασμένους, ποὺ καὶ φάρμακα καὶ βότανα ἔφεραν στοὺς ἀρρώστους, ποὺ καὶ ζητιάνεψαν ἀκόμη γιὰ νὰ δώσουν τὰ λεπτὰ σὲ μιὰ χήρα ἢ σ' ἓνα ὄρφανό, ποὺ συμβούλεψαν, ποὺ ὠδήγησαν στὸ Χριστό.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 80 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

μα τοῦ Χριστοῦ με στενὴ καὶ ἄμεσο σχέσι μαζί του, ὅπως ἔγινε καὶ με τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν σάρκωσι ἠνώθη με τὴν θεία του φύσι. Διὰ νὰ κατανοήσωμε πόσο στενὸς εἶναι ὁ δεσμός αὐτός, ὁ ἱε ρ ὀ ς Χ ρ υ σ ὀ σ τ ο μ ο ς φέρνει τὸ παράδειγμα τῶν κόκκων τοῦ σιταριοῦ:

«Καθάπερ γὰρ ὁ ἄρτος ἐκ πολλῶν συγκείμενος κόκκων ἦνεται, ὡς μηδαμοῦ φαίνεσθαι τοὺς κόκκους, ἀλλ' εἶναι μὲν αὐτούς, ἄδηλον δὲ αὐτῶν εἶναι τὴν διαφορὰν τῇ συναφείᾳ· οὕτω καὶ ἀλλήλοις καὶ τῷ Χριστῷ συναπτόμεθα. Οὐ γὰρ ἐξ ἐτέρου μὲν σώματος σύ, ἐξ ἐτέρου δὲ ἐκεῖνος τρέφεται, ἀλλ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ πάντες· διὸ καὶ ἐπήγαγεν· οἱ μὲν γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν»⁷. [Μὲ τὸν τρόπον με τὸν ὁποῖο ὁ ἄρτος εἶναι ἐνωμένος, ἐνῶ ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλοὺς κόκκους χωρὶς αὐτοὶ νὰ φαίνωνται, ἀλλὰ νὰ ὑπάρχουν μὲν χωρὶς νὰ μπορῇ κανεὶς νὰ τοὺς ξεχωρίσῃ μέσα στὸ σῶμα τοῦ ἄρτου. Ἔτσι με τὸν ἴδιο τρόπον καὶ ἐμεῖς ἐνωόμεθα μεταξὺ μας μέσα στὸν Χριστόν. Διότι οὔτε σύ τρέφεσαι ἀπὸ ἄλλο σῶμα, οὔτε ὁ ἄλλος ἀπὸ ἄλλο, ἀλλὰ ὅλοι ἀπὸ τὸ ἴδιο σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀπ. Παῦλος τονίζει· ὅλοι τρεφόμεθα ἀπὸ τὸν ἓνα Ἄρτο].

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ἱεροκλήρυξ τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ

Ὅμως σὰν κυρία κοινωνικὴ προσφορὰ τοῦ Μοναχισμοῦ θὰ πρέπει νὰ θεωρήσουμε τὸ φωτεινὸ κι' ἀξιομίμητο παράδειγμα τῶν μοναχῶν του. Μὲ τὴ ζωὴ τους ἔδωσαν τὸ πρότυπο γιὰ μιὰ ζωὴ χριστιανικὴ κι' ἐβεβαίωσαν τοὺς ὀλιγοπίστους πὼς καὶ στὶς ἡμέρες τους μποροῦσαν ν' ἀκολουθήσουν τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου. Μὲ τὴν ἀγιότητά τους ἔγιναν οἱ πνευματικοὶ πατέρες τοῦ λαοῦ ποὺ κοντὰ τους εὔρισκε καθοδήγησι, ἀγάπη καὶ δύναμι. Ἀκόμη ἐνδιαφέρθηκαν γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τοῦ δικαίου, γιὰ τὴν ἐπάνοδο τῶν ἀπολωλότων, γιὰ τὴν προστασία τῶν ἀδυνάτων.

Μὰ καὶ στὸν τομέα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης δὲν ὑστέρησαν οἱ μοναχοὶ μας. Καὶ τίποτε ἂν δὲν εἶχαν προσφέρει ἐδῶ, μόνο τὸ γεγονὸς πὼς διεφύλαξαν τὸν πνευματικὸ πλοῦτο τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ δηώσεις καὶ καταστροφές, εἶναι ἱκανὸ νὰ τοὺς χαρίσῃ τὴν εὐγνωμοσύνη μας. Ὅμως δὲν περιορίστηκαν μόνον σὲ τοῦτο. Πρόσφεραν οὐσιαστικὲς ὑπηρεσίες στὴν ἐξέλιξι τῆς τέχνης ποὺ εἶχε σχέσι μὲ τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα. Ἡ ἀγιογραφία, ἡ ξυλογλυπτικὴ, ἡ διακοσμητικὴ, ἡ καλλιγραφία, ἡ μικρογραφία, ἡ ἀντιγραφὴ, ὅλες μαζί φέρουν τὴν σφραγίδα τῆς μοναχικῆς πολιτείας. Ἡ ὕμνολογία ἔπειτα τῆς Ἐκκλησίας μας ἀναπτύχθηκε καὶ τελειοποιήθηκε ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς. Οἱ δύο πασίγνωστες μονὲς τοῦ ἀγίου Σάββα στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τοῦ Στουδίου στὴν Κωνσταντινούπολι στάθηκαν ὁρόσημα στὴν ἱστορία τῆς ὕμνογραφίας μας. Περίφημοι Σαββαῖτες ὕμνογράφοι, ὅπως ὁ Ἀνδρέας Κρήτης, ὁ Θεοφάνης ὁ Γραπτός, ὁ Κοσμάς ὁ Μελωδός, ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ Στέφανος ὁ Ἁγιοπολίτης κ. ἄ. καὶ διάσημοι Στουδίτες ποιηταί, ὅπως ὁ Θεόδωρος, ὁ Κλήμης, ὁ Κυπριανός, ὁ Ἰωσήφ κ. ἄ. ἔταμαν νέους δρόμους στὴν ὀρθόδοξη ὕμνολογία, βαθειὰ χαραγμένους μὲ τὸ ὄνι τῆς προσωπικῆς προσφορᾶς.

Στὴν παλῆα καὶ νεώτερη ἱστορία τοῦ Μοναχισμοῦ μας ἔχουμε τρανὰ παραδείγματα μορφωμένων, ἐπιστημόνων μοναχῶν ποὺ μὲ τίς μελέτες τους συνέβαλαν στὴν ἀνάπτυξι τῆς ἐπιστήμης τους. Μάρτυρες ἀψευδεῖς αὐτοῦ εἶναι σήμερα οἱ πλούσιες βιβλιοθήκες τῶν μονῶν μὲ τὰ σπάνια χειρόγραφα καὶ βιβλία. Ἀστρονομία καὶ Μαθηματικὰ καὶ Φυσικὴ καὶ Χημεία καὶ πλῆθος ἄλλων ἐπιστημῶν δέχθηκαν τὴν εὐεργετικὴ τῶν μοναχῶν συμβολή, ἐκτὸς τῆς Θεολογίας ποὺ καὶ αὐτὴ πολλὰ ὀφείλει στοὺς μοναχοὺς, ποὺ σὰν πατέρες τῆς Ἐκκλησίας παλαιότερα καὶ σὰν ἐρευνηταὶ πιὸ πρόσφατα ἔδωσαν ὅ,τι μποροῦσαν στὸ βωμό της. Πατέρας τῆς Δογματικῆς θεωρεῖται καὶ εἶναι ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης ἐξ ἄλλου καὶ Χρυσόστομος καὶ Γρηγόριος καὶ Βασίλειος καὶ Ἀθανάσιος καὶ Γρηγόριος ὁ Παλα-

μᾶς καὶ Συμεῶν ὁ Νεὸς Θεολόγος καὶ Νικόδημος Ἀγιορείτης κ.ἄ. εἶναι τοῦ Μοναχισμοῦ ἀναστήματα καὶ τῆς ἐπιστήμης θεράποντες καὶ μύστες. Καὶ δὲν εἶναι μόνο αὐτοί. Μιὰ σειρά ὀλόκληρη μορφωμένων μοναχῶν ἀπὸ τὰ πρὸ παλιὰ χρόνια μέχρι τὸν Βενιαμίν τὸν Λέσβιο, τὸν Νικηφόρο Θεοτόκη, τὸν Δαρόθιο Πρώιο καὶ τὸν Ἀθανάσιο Πάριο, στάθηκαν στὶς ἐπιστημονικὲς τοὺς ἐπάλξεις πιστοὶ καὶ προσέφεραν στὸν κόσμον ὅλο τὰ φῶτα τῆς γνώσεως, ποὺ τοὺς ἐνεπιστεῦθη ὁ Κύριος.

Ὅλα αὐτὰ ἄς μὴ ἐκκληθοῦν σὰν μιὰ ἄγονη παρελθοντολογία. Γιατὶ καὶ σήμερον ὁ Μοναχισμὸς μας ἐξακολουθεῖ νὰ προσφέρει στὸ κοινωνικὸ σύνολο. Συντηροῦν τὰ μοναστήρια μας στὴν Ἑλλάδα οἰκοτροφεῖα, διαθέτουν ξενῶνες γιὰ τοὺς περαστικούς, δίνουν ἐλεημοσύνες στοὺς φτωχοὺς, χορηγοῦν ὑποτροφίες σὲ σπουδαστές, κάνουν ἐκδόσεις ὀφελίμων βιβλίων, στέλλουν στὸν κόσμον πνευματικούς πατέρες, στεγάζουν κέντρα θεολογικῶν σπουδῶν, καὶ γενικὰ δείχνουν μιὰ ἀξίεπαινη κοινωνικὴ δραστηριότητα, ἄγνωστη δυστυχῶς στοὺς πολλοὺς.

Πρέπει νὰ ὑποκλιθοῦμε μπροστὰ στὴν κοινωνικὴ προσφορὰ τοῦ Μοναχισμοῦ μας. Δὲν ἔχουν ἐδῶ θέσι οὔτε παρεξηγήσεις οὔτε μεμψιμοιρίες. Θέσι ἔχει ἡ ἀναγνώρισις αὐτῆς τῆς προσφορᾶς καὶ ἡ βαθεῖα εὐγνωμοσύνη γιὰ ὅ,τι στὸ διάβα τῆς ἱστορίας τοῦ ἀπὸ παλαιὰ μέχρι καὶ σήμερον ἔδωσε μὲ πίστι καὶ αὐταπάρησι στὸν κόσμον ὁ Μοναχισμὸς. Αὐτὸ δὲ ποὺ ἔδωσε ἦταν μιὰ πολύτιμη προσφορὰ στὸν ἄνθρωπον σὰν ψυχὴ καὶ σὰν σῶμα, σὰν πνεῦμα καὶ σὰν σάρκα. Εἶναι προσφορὰ στὰ ἄτομα, μὰ καὶ στὸν πολιτισμὸ τῆς οἰκουμένης. Εἶναι μιὰ προσφορὰ βγαλμένη ἀπὸ τῆς ἀνάγκης τῶν καιρῶν τὴν ἀπελπιστικὴ ἐπιταγὴ καὶ τῆς ψυχῆς τῶν μοναχῶν τὴ γόνιμη καὶ καρποφόρα ἀγάπη. Χωρὶς τὴν κοινωνικὴ του προσφορὰ ὁ Μοναχισμὸς θὰ εἶχε τὴν ἀγάπη μας. Τώρα ἔχει ἀκόμα τὸ σεβασμὸ μας καὶ τὴν λατρεῖα μας.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Ι Σ

Τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ TAKE κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτοῦ τῆς 9-1-1970, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, ἀπεφάσισε ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἀπὸ 1.1.1970 αὔξησιν τῶν συντάξεων τῶν κληρικῶν μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 3500 δρχ. κατὰ 15% τῶν ἀμέσων συνταξιούχων καὶ 10% τῶν ἐμμέσων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν καθορισμὸν νέου κατωτάτου ὀρίου συντάξεων ἐκ δρχ. 1160 μηνιαίως.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

186. Πότε γίνεται ὁ καθαγιασμός τοῦ ὕδατος τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ κατὰ τὴν πρώτη ἢ κατὰ τὴν δευτέρα εὐλογία τοῦ ὕδατος, πού γίνονται κατὰ τὴν ἀνάγνωσι τῆς εὐχῆς «Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου...»; (Ἑρώτησις Αἰδεσιμ. Ν.Σ.).

Στὴν σημερινὴ καθαγιαστικὴ εὐχὴ τοῦ ὕδατος τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ («Μέγας εἶ, Κύριε,...») ὑπάρχουν δύο ἐπικλήσεις τοῦ ἁγίου Πνεύματος, πού ἐπαναλαμβάνονται ἐκ τρίτου καὶ συνοδεύονται μὲ τριπλῆ σταυροειδῆ εὐλογία τοῦ ὕδατος διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ἱερέως (καὶ ὄχι διὰ τοῦ σταυροῦ, ὅπως ἀπὸ μερικοὺς ἱερεῖς κακῶς γίνεται). Οἱ δύο αὐτὲς ἐπικλήσεις ἔχουν τὴν ἀκόλουθο μορφή στὰ ἐν χρήσει Εὐχολογία μας: «Αὐτὸς οὖν, φιλόνηρωπε βασιλεῦ, πάρεσο καὶ νῦν διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος καὶ ἁγίασον τὸ ὕδωρ τοῦτο τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ», καὶ λίγο πιὸ κάτω: «Αὐτὸς καὶ νῦν, δέσποτα, ἁγίασον τὸ ὕδωρ τοῦτο τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ».

Εἶναι ἀληθινὰ περίεργο, ὅτι στὴν καθαγιαστικὴ αὐτὴ εὐχὴ ὑπάρχουν δύο ἐπικλήσεις — δύο δηλαδὴ καθαγιαστικὰ σημεῖα — πρᾶγμα πού καὶ λογικῶς εἶναι ἀνακόλουθο καὶ σὲ καμμία ἄλλη ἀκολουθία δὲν ἀπαντᾷ. Σ' ὅλα τὰ μυστήρια καὶ στίς ἄλλες παρόμοιες ἱερὲς τελετὲς ὑπάρχει μία μόνο καθαγιαστικὴ εὐχὴ, πού περιλαμβάνει μία μόνο ἐπικλήσι τοῦ ἁγίου Πνεύματος πρὸς εὐλογίαν τοῦ εἵδους τοῦ μυστηρίου. Μετὰ ἀπὸ τὴ μία αὐτὴ ἐπικλήσι τὸ εἶδος τοῦ μυστηρίου, εἴτε ἔλαιον εἶναι κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ εὐχελαίου, εἴτε μῦρον κατὰ τὸν καθαγιασμό τοῦ μύρου, εἴτε τὸ ὕδωρ κατὰ τὸ ἅγιο βάπτισμα, εἴτε ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος τῆς θείας εὐχαριστίας, εἶναι πλέον διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου Πνεύματος καθηγιασμένα καὶ δὲν μπορεῖ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ γίνῃ λόγος γιὰ νέο καθαγιασμό, εἴτε διὰ νέας ἐπικλήσεως ἢ εὐλογίας ἢ καθ' ὅποιονδήποτε ἄλλο τρόπο. Εἰδικῶς δὲ ἡ εὐχὴ τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ, ἐν μέρει δὲ καὶ τοῦ μικροῦ, ἔχει συνταχθῆ κατὰ τὸ πρότυπο τῆς μεγάλης καθαγιαστικῆς εὐχῆς τῆς θείας λειτουργίας, δηλαδὴ τῆς εὐχῆς τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς. Πράγματι, ὅπως καὶ ἐκείνη, ἀρχίζει μὲ μία γενικὴ δοξολογία τοῦ Θεοῦ, πού ἀναφέρεται στὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐνεργεῖα Του («Μέγας εἶ, Κύριε... τὸν ἀέρα ἐξέχεας» || «Ἄξιον καὶ

δίκαιον... τῶν εἰς ἡμᾶς γεγενημένων»), ποῦ κατακλείεται μὲ τὴν ἀναφορά στὴν δοξολογία τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων («ἀγγελικαὶ δυνάμεις... κατακαλύπτεται») || «καίτοι σοι παρεστήκασι χιλιάδες ἀρχαγγέλων...»). Ἀκολουθεῖ ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμον μὲ εἰδικὴ ἀναφορά στὸ βάπτισμα καὶ στὸν ἁγιασμὸ τῶν ὑδάτων τοῦ Ἰορδάνου, ἐνῶ στὴν λειτουργία στὸ πάθος καὶ στὸν μυστικὸ δεῖπνο («Σὺ γὰρ Θεὸς ὢν... δρακόντων») || «ὅς τὸν κόσμον σου... πάλιν παρουσίας»). Ἐπιτελεῖται ἡ ἐπίκλησις τοῦ ἁγίου Πνεύματος πρὸς καθῆγιασμὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἁγιασμοῦ ἢ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου στὴν θεία εὐχαριστία («αὐτὸς οὖν... πεπληρωμένον») || («ἔτι προσφερόμέν σοι... τῷ ἁγίῳ»). Μέχρι τοῦ σημείου αὐτοῦ ἡ εὐχὴ τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ εἶναι ἡ ἴδια πρὸς τὴν εὐχὴ τοῦ καθῆγιασμοῦ τοῦ ὕδατος τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ διαφοροποιοῦνται στὴν δευτέρα τὸ ὕδωρ εἶναι πιά καθῆγιασμένο καὶ ἀρχίζει ἡ ἀπαρίθμησις τῶν ὑπερφυσικῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ καὶ τῶν εἰδικῶν χαρισμάτων ποῦ θὰ ἀπολαύσουν οἱ βαπτιζόμενοι εἰς αὐτό, ὅπως ἀκριβῶς καὶ στὴν θεία λειτουργία μετὰ ἀπὸ τὸν διὰ τῆς ἐπίκλησεως συντελεσθέντα καθῆγιασμὸ τῶν τιμιῶν δώρων ἀπαριθμοῦνται οἱ καρποὶ τοῦ μυστηρίου («ὥστε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν...»). Στὴν εὐχὴ τοῦ ἁγιασμοῦ γίνεται γιὰ τὸν ἴδιο λόγον τὸ αὐτὸ («ἵνα πάντες... ὠφέλειαν ἐπιτήδειον»), ἀλλὰ ἡ σειρά τῶν εὐεργετημάτων διακόπτεται ἀπὸ τὴν παρεμβολὴ μιᾶς νέας ἀναφορᾶς στὴν ἱερά ἱστορία, ποῦ κατακλείεται μὲ τὴν δευτέρα ἐπίκλησι («Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν... αὐτὸς καὶ νῦν... τῷ ἁγίῳ»). Ἰστέρα ἀπὸ αὐτὴν συνεχίζεται ἡ ἀπαρίθμησις τῶν διὰ τοῦ ἁγιασμένου ὕδατος δωρεῶν καὶ ἡ εὐχὴ κατακλείεται μὲ ἓνα ἀνάλογο πρὸς τὰ δίπτυχα τῆς θείας λειτουργίας μνημόσυνο («καὶ σῶσον, Κύριε... μνήσθητι, Κύριε...») || («ἔτι προσφερόμέν σοι... ὑπὲρ... μνήσθητι, Κύριε...») καὶ τὴν συνήθη δοξολογικὴ ἐπισφράγισι τῶν εὐχῶν. Εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ σημερινὴ ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ προῆλθε ἀπὸ τὴν συγχώνευσιν διαφόρων στοιχείων, ὅπως δὲ φαίνεται ἀπὸ τὴν ὅλη συνάφεια τὸ τμήμα τῆς καθῆγιαστικῆς εὐχῆς («σὺ γὰρ... τῷ ἁγίῳ») δὲν ἀνῆκε ἀρχικῶς στὴν εὐχὴ αὐτῇ, ἀλλὰ προσετέθη ἀπὸ κάποια ἄλλη παράλληλο εὐχὴ ἁγιασμοῦ ὕδατος, ὅπως ἔχομε ἀνάλογα παραδείγματα καὶ σὲ ἄλλα λειτουργικὰ κείμενα. Τοῦτο ἐξ ἄλλου φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἀστάθεια τῆς φιλολογικῆς παραδόσεως τοῦ κειμένου αὐτοῦ, ποῦ παρουσιάζει, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ὑπόλοιπο σῶμα τῆς εὐχῆς, ἓνα ἀσυνήθως μεγάλο ἀριθμὸ παραλλαγῶν, προσθηκῶν καὶ ἀφαιρέσεων στὰ διάφορα χειρόγραφα. Τὶς παραλλαγὰς αὐτὰς μπορεῖ νὰ τις ἴδῃ κανεὶς καὶ στὴν ἐκδοσὶ τοῦ καθηγητοῦ Π. Τ ρ ε μ π ε λ α, Μικρὸν Εὐχολόγιον, τ. Β', Ἀθῆναι 1955, σελ. 39. Ὅπως ὅμως καὶ ἂν

ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἡ δευτέρα ἐπίκλησις ποὺ περιλαμβάνεται στὸ τμημα αὐτὸ ὅταν ἐνεσωματώθη στὴν ὅλη μεγάλη εὐχὴ δὲν εἶχε χαρακτηριστικὰ ἐπίκλησεως, ὅπως ἔχει σήμερα. Σ' ὅλα τὰ παλαιὰ καὶ σὲ πολλὰ νεώτερα χειρόγραφα (Βαρβερινὸς 336, Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν 662, 664, 670, 713, 877, 1910, 2086, S. 64, S. 573) ἡ φράσις αὐτὴ παρουσιάζει μίαν μικρὴν, ἀλλὰ βασικῆς σημασίας παραλλαγή: «αὐτὸς καὶ νῦν, δέσποτα, ἁ γ ι ἄ σ α ς τὸ ὕδωρ τοῦτο τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ, δὸς πᾶσι τοῖς τε χριστομένοις...».

Καὶ συνοψίζομε: Ἡ εὐχὴ τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ («Μέγας εἶ, Κύριε...») ἔχει μίαν μόνο ἐπίκλησι τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὴν πρώτην («αὐτὸς οὖν, φιλόανθρωπε βασιλεῦ...»), ὅπως μίαν ἐπίκλησι ἔχει καὶ ἡ εὐχὴ τοῦ ἁγιασμοῦ τοῦ ὕδατος τοῦ βαπτίσματος καὶ ἡ παράλληλος εὐχὴ τῆς ἀναφορᾶς τῆς θείας λειτουργίας καὶ ὅπως μίαν ἐπίκλησι ἔχουν ὅλα τὰ ἄλλα μυστήρια καὶ ὅπως λογικῶς καὶ θεολογικῶς εἶναι ἐπιβεβλημένο. Ἡ δευτέρα ἐπίκλησις περιέχεται στὸ προφανῶς παρέμβλητο τμημα («Σὺ γάρ... τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ») καὶ δὲν ἦταν ἀρχικῶς ἐπίκλησις ἢ τοῦλάχιστον ὅταν εἰσηλθε στὴν προϋπάρχουσα εὐχὴ τοῦ ἁγιασμοῦ ἔπαυσε νὰ ἔχη μορφὴ ἐπικλήσεως («ἀγιασας... δός»), ἀλλὰ πιθανῶς ἀπὸ ἀντιγραφικὸ λάθος πῆρε τὴν σημερινὴ μορφή στὰ νεώτερα χειρόγραφα καὶ στὰ ἔντυπα, ἐκληφθεῖσα ὡς δευτέρα ἐπίκλησις. Γι' αὐτὸ καὶ ἐπαναλαμβάνεται ὅπως καὶ ἡ πρώτη ἐκ τρίτου καὶ συνοδεύεται ἀπὸ δευτέρα εὐλογία τοῦ ὕδατος ὑπὸ τοῦ ἱερέως, καίτοι αὐτὸ δὲν μαρτυρεῖται οὔτε ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους οὔτε ἀπὸ πολλοὺς νεωτέρους κώδικας.

Σὲ συναφὲς θέμα ἀναφέρεται καὶ ἡ ἐπομένη ἐρώτησις. Φ.

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Ι Σ

Τὰ Γραφεῖα τῶν περιοδικῶν «**ΕΚΚΛΗΣΙΑ**», «**ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ**» καὶ «**ΘΕΟΛΟΓΙΑ**» μετεφέρθησαν εἰς τὸ μέγαρον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι (140). Παρακαλοῦνται οἱ ἀξιότιμοι συνεργάται καὶ συνδρομηταί, ὅπως ἐφεξῆς ἀποστέλλουν τὰς συνεργασίας των οἱ πρῶτοι καὶ τὰς συνδρομάς των οἱ δεῦτεροι εἰς τὴν διεύθυνσιν: Πρὸς τὸ περιοδικὸν «**ΕΚΚΛΗΣΙΑ**», ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθήνας (140). Τηλ. 718-308.

Στὸ περιθώριο τῆς Ἁγίας Γραφῆς

Λ Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α Κ Α Ι Π Ι Σ Τ Η

Τὸ νὰ γράφη κανεὶς ὁμορφα, λογοτεχνικὰ εἶναι χάρισμα. Γι' αὐτὸ οἱ παλαιοὶ ἔλεγαν πολὺ σωστά: ὁ ποιητὴς γεννιέται, δὲν γίνεται. Γιὰ τὸν πιστὸ ἄνθρωπο, αὐτὸ τὸ χάρισμα, αὐτὸ τὸ τάλαντο, εἶναι μιὰ ἀναμονὴ ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ. Δὲν πρέπει νὰ παραμεληθῆ, νὰ μείνῃ ἀνεκμετάλλευτο. Ὅποιος τὸ ἔλαβε, ἔχει χρέος νὰ τὸ ἐργασθῆ πρὸς δόξαν Θεοῦ. Νὰ τὸ χρησιμοποίησῃ ὥστε τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου νὰ μεταδοθῆ στὶς ψυχές. Ὁ πιστὸς λογοτέχνης εἶναι ἓνα εἶδος χαρισματοῦχου, ἓνα εἶδος ἀποστόλου. Θέτει τὴν τέχνην του στὴν ὑπηρεσίᾳ τοῦ Θεοῦ Λόγου. Γίνεται καὶ αὐτὸς «λύχνος ἐπὶ τὴν λυχνίαν, φαίνων πᾶσι». Ἀποδίδοντας τὴ θεία ὁμορφιά, ἐλκύει στὸν Χριστό, μεταγγίζει στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τὴν ἀληθινὴ ζωὴ, ἀποκαλύπτει τοὺς κρυμμένους θησαυροὺς τῆς πίστεως, γίνεται φορεῖο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Στὸ κύλημα τῶν αἰώνων, ὅπως βλέπουμε ἀπὸ τὶς πρῶτες σελίδες τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τέτοιοι χαρισματοῦχοι προσφέρουν τὴ φωνὴν τους στὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, συναρπάζοντας μὲ τὴ μελωδικότητά της τὶς ψυχὰς καὶ μεταρσιώνοντάς τις στὴ σφαῖρα τῆς πίστεως. Ἡ παραστατικὴ δύναμις, οἱ συγκλονιστικὲς εἰκόνες καὶ μεταφορές, ἡ ἄρμονία τῶν φθόγγων, οἱ ἐξαίσιοι φραστικοὶ τόνοι καὶ ὅλα τὰ ἄλλα γνωρίσματα τῆς τέχνης τοῦ λόγου δίνουν τὸ «παρὼν» συχνὰ στὴν Ἁγία Γραφή, φθάνοντας σὲ ὕψη ἀπρόσιτα ἀποδόσεως καὶ μένοντας σὰν ἐπιβλητικὰ ἐπιτεύγματα μέσα στὴν παγκόσμια λογοτεχνία.

Ἄλλὰ αὐτὴ ἡ ὑπέροχη καταβολὴ δὲν ἐξαντλεῖται καὶ δὲν στερεοῦει πέρα ἀπὸ τὴ Βίβλον. Συνεχίζεται καὶ μέσα στὴν Ἐκκλησίᾳ μὲ τὴ λειτουργικὴ ὑμνωδίαν, μὲ τὸ πατερικὸ κήρυγμα, μὲ τὴ γενικότερη χριστιανικὴ λογοτεχνία, ποὺ καὶ αὐτὴ εἶναι μιὰ μαρτυρία τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμον.

Στὶς μέρες μας, ἔχει συνειδητοποιηθῆ εὐρύτερα ἢ χρησιμότης τῆς χριστιανικῆς λογοτεχνίας στὸ ἀφυπνιστικὸ καὶ ἁγιαστικὸ

ἔργο τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ χριστιανοὶ λογοτέχνες αἰσθάνονται καθαρώτερα τὴν ἀποστολή τους. Ποιηταὶ καὶ πεζογράφοι, νοιώθουν ὅτι χρωστοῦν τὸ δημιουργικὸ τους εἶναι στὸν Χριστὸ καὶ στὴν Ἐκκλησία, ὅτι πρέπει νὰ πραγματευθοῦν καὶ νὰ «πολλαπλασιάσουν» τὰ τάλαντα ποὺ τοὺς δόθηκαν, μιμούμενοι τοὺς δυὸ δούλους τῆς σχετικῆς γνωστῆς Παραβολῆς καὶ ἀποφεύγοντας νὰ μοιάσουν τοῦ ἄλλου δούλου, τοῦ ὀκνοῦ καὶ ἀδιάφορου.

* * *

«Ἀνεχόμενοι ἀλλήλων...». Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ πιστοῦ ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων πρέπει νὰ ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν πραότητα καὶ τὴ μακροθυμία τοῦ Χριστοῦ, διδάσκει ὁ θεῖος Παῦλος στὴν πρὸς Κολασσαεῖς Ἐπιστολή του (γ' 12 ἔξ.). Πρέπει νὰ ἀνεχώμαστε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο καὶ νὰ χαρίζομαστε καὶ νὰ συγχωριώμαστε μεταξύ μας, ἂν κανεὶς ἔχη κάποιο παράπονο κατὰ τοῦ ἄλλου. Καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς χαρίσθηκε σὲ μᾶς καὶ μᾶς συνεχώρησε, ἔτσι ὀφείλουμε κι' ἐμεῖς νὰ συγχωροῦμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο.

Βρισκόμαστε ἐδῶ στὴν πιὸ δύσκολη ἴσως περιοχὴ τῆς χριστιανικῆς πράξεως, κατὰ τὴ μαρτυρία τῆς πείρας. Τὸ ἴδιο περιεχόμενο τῆς καρδιάς τοῦ πιστοῦ φαίνεται νὰ τὸν ἐμποδίζει στὸ νὰ ἀνταποκριθῆ σὲ ὅ,τι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο ἐντέλλεται ἐδῶ μὲ τὴ γραφίδα τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου. Ὅταν κανεὶς ἔχη τόσο ὑποφέρει γιὰ νὰ εὐθυγραμμίσῃ τὸν ἑαυτό του μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, εἶναι κατὰ κάποιο τρόπο φυσικὸ καὶ ἐπόμενο νὰ κυττάξῃ μὲ αὐστηρὸ μάτι τὸν διπλανό του ποὺ δὲν καταβάλλει παρόμοιο καὶ ἴσο κόπο καὶ δὲν παρουσιάζει τὴν ἴδια φιλοτιμία ἀπέναντι στὸ θεῖο θέλημα. Ἡ ἀγανάκτηση εἶναι ἔτοιμη νὰ λάβῃ τὸν λόγο καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ στὸν πιστὸ στάση ἐπιτιμητικὴ καὶ κατάκριση. Ἀλλὰ πρέπει αὐτὰ τὰ σκιρτήματα νὰ τὰ καταπατήσῃ μέσα του ἔγκαιρα. Πῶς; Μὲ τὸ νὰ θυμηθῆ τὸν Χριστὸ καὶ τὴ στάση τοῦ Χριστοῦ ἀπέναντι ὅλων μας. Ποὺ ἐνῶ φταίμε, δὲν μᾶς καταδικάζει, ἀλλὰ μᾶς συγχωρεῖ καὶ μᾶς χαρίζεται, γεμᾶτος ἀνοχῆ καὶ ἀγάπῃ.

* * *

«Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐκκακήσετε καλοποιοῦντες». (Σεῖς ὅμως, ἀδελφοί, μὴν ἀποκάμετε πράττοντας τὸ καλὸ). Ἐποκάνει κανεῖς πράττοντας τὸ καλὸ εἴτε γιὰ τὴν ἄρετὴ εἶναι δύσκολο πρᾶγμα εἴτε καὶ γιὰ τὸ νὰ βλέπῃς ἄλλους νὰ ζοῦν ἁμαρτωλὰ σὲ ἀποθαρρύνει. Ἄλλὰ νὰ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, μὲ αὐτὸ τὸ «μὴ» ποὺ προβάλλει στὴ Β' Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Ἐπιστολὴ (γ' 13), φράζει τὴν διέξοδο πρὸς τὴν πρόωρη ἀνάπαυση. Ὅσο ὁ πιστὸς βρίσκεται στὸν στίβο τοῦ παρόντος αἰῶνος, πρέπει νὰ ἀγωνίζεται χωρὶς ἀνάπαυλα ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας, νὰ ἰδρῶνῃ καὶ νὰ ὑποφέρῃ γιὰ χάρι τῆς ἀρετῆς.

Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ πραγματοποίησή της εἶναι ἰσόβιο μέλημα, ὁ ἀκοίμητος βίος τοῦ πιστοῦ.

* * *

«Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου!». Τὸ πιὸ σύντομο Σύμβολο Πίστεως, ἀλλὰ καὶ τὸ πιὸ καίριο πῆγασε ἀπὸ τὴν καρδιά τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ, ὅταν ἡ δυσπιστία κατανικήθηκε, χωρὶς νὰ χρειασθῇ ἡ ψηλάφηση τοῦ σώματος τοῦ Ἀναστάσιμου Κυρίου. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεός μας. Εἶναι Αὐτὸς ποὺ μᾶς κατέχει τὴν ὑπαρξὴ, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸ κέντρο τῆς λατρείας μας. «Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες». Μακάριοι ὅσοι, χωρὶς ὑλικὲς ἀποδείξεις, ὁμολογοῦν ὅ,τι ὁ Θεὸς μᾶς.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Οἱ συνδρομηταὶ τῶν Περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» παρακαλοῦνται, ὅπως πᾶσαν ἀλλαγὴν διευθύνσεώς των γνωστοποιοῦν ἀμέσως εἰς τὰ Γραφεῖα τῶν ὡς εἴρηται Περιοδικῶν, Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι Τ. 140, δι' ἐπιστολῆς των, σημειουμένης ἀπαραίτητως τῆς παλαιᾶς διευθύνσεως, ἵνα καταστῇ δυνατὴ ἡ κανονικὴ ἀποστολὴ τῶν φύλλων.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ
ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ

ΨΑΛΛΟΜΕΝΗ ΤΗ Ζ' ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Ἐκδιδόντος τοῦ Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονυσίου

ΕΝ ΤΩ ΜΙΚΡῶ ΕΣΠΕΡΙῶ

Ἰστῶμεν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ
Προσόμοια. Ἦχος β'.

Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν.

Δεῦτε ὁ χορὸς τῶν Μοναστῶν, καὶ τῶν φιλεόρτων τὰ
στίφη, πανηγυρίσωμεν, μνήμην τὴν ἐτήσιον, καὶ
πανσεβάσμιον, τοῦ ὀσίου Νικάνορος, θερμῶς ἐκβο-
ῶντες πρόφθασον, καὶ λύτρωσον, νῦν τοὺς ἰκέτας σου,
πάσης λοιμικῆς ἀσθενείας, καὶ τῶν συμφορῶν, καὶ κιν-
δύνων, Πάτερ, ταῖς πρὸς Κύριον πρεσβεΐαις σου. Δίς.

Ὁ ἴλος συνεκράθης τῷ φωτί, σὺ τῷ ἀπροσίτῳ παμ-
μάκαρ, ἡλίου τοῦ νοητοῦ, τοῦ ἐν Θαβῶρ λάμψαν-
τος, ἀγαῖς Θεότητος· καὶ πρὸς τούτου τὸν ἔρωτα, Σοφὴ
ἀνετάθης, πόνοις τῆς ἀσκήσεως σαρκὸς τὰ βράσματα,
πάντα κατασβέσας ἐνθέως, καὶ τῆς οὐρανόου καὶ θείας,
δόξης ἡξιώθης παναοίδιμε.

Πάσας τὰς τοῦ βίου ἡδονάς, ῥέοντα καὶ ἄστατον
πλοῦτον, καὶ τὴν ἐπίκληρον, δόξαν βδελυζάμενος,
πατρίδα ἔλιπες· τὸν Σταυρὸν γὰρ ἀράμενος, ἐπ' ὤμων
προθύμως, Χριστῷ ἠκολούθησας, Νικάνορ ὅσιε· ὅθεν
παρ' αὐτοῦ ἐκομίσω, στέφανον ἀμάραντον δόξης, καὶ
μετὰ Ὀσίων συνηρίθμησαι.

Δόξα. Ἦχος γ'.

Τὸ μέγα κλέος τῶν μοναζόντων, Νικάνορα τὸν παμμέγιστον, ἐν ᾠδαῖς καὶ ὕμνοις εὐφημήσωμεν σήμερον· οὗτος γὰρ ὡς ῥόδον ἠδύπνοον, μέσον ἀκανθῶν ἀνεβλάστησε, καὶ Χριστὸν τὸν Θεὸν ὀλοφύχως ἐνστερνισάμενος, ναὸν αὐτῷ περικαλλῆ καὶ περίβλεπτον, ἐπὶ γῆς ἐκ βάθρων ἀνεδείματο· ὅθεν καὶ ἀνδρικῶς κατὰ τοῦ ἀντιπάλου ἀγωνισάμενος, τὸν τῆς νίκης στέφανον παρὰ Χριστοῦ ἐχομίσατο· ᾧ καὶ πρεσβεύει ἀπαύστως ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ νῦν, τῆς Ἑορτῆς.

Εἰς τὸν στίχον, στιχηρὰ προσόμοια ἤχος β'.

Οἶκος τοῦ Εὐφραθᾶ.

Σήμερον ἡ σепτή, καὶ εὐσημος ἐπέστη, τοῦ Θεοφόρου μνήμη, εὐφραίνουσα τοὺς πίστει, καὶ πόθῳ ἐορτάζοντας.

Στίχ. Τίμιος ἐναντίον Κυρίου...

Νίκην ἤρας Σοφέ, κατὰ τοῦ ἀντιπάλου, καὶ εἴληφας τὸ στέφος, Νικάνωρ καὶ γὰρ ὄφθης, ὀνόματι καὶ πράγματι.

Στίχ. Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος...

Δέχου τῶν εὐσεβῶν, λιτάς τε καὶ δεήσεις τῶν σέ τιμώντων πόθῳ· καὶ δώρησαι τὴν ῥῶσιν, ψυχῆς αὐτοῖς καὶ σώματος.

Δόξα, καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Δέσποινα ἀγαθή, ἡμῶν μὴ ἐπιλάβη, τῶν σέ ὁμολογούντων, κυρίως Θεοτόκον, ἐν ὥρᾳ τῆς ἐτάσεως.

— Ἀπολυτίκιον, ζῆτει εἰς τὸν μέγαν Ἑσπερινόν.

Ἀπόλυσις.

ΕΝ ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΕΣΠΕΡΙΝΩ

Μετὰ τὸν προοιμιακὸν Ψαλμὸν τό, Μακάριος ἀνὴρ.
Εἰς τό, Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ἡ' καὶ ψάλ-
λομεν τῆς Ἑορτῆς στιχ. Ἰδιόμελα δ'. Καὶ τοῦ Ἀγίου
Προσόμοια δ', ἤχος δ'.

Ὡς γενναῖον ἐν Μάρτυσιν.

Ως φωστῆρα παγκόσμιον, ὡς ἀστέρα πολύφωτον,
ἐν τῷ στερεώματι καταυγάζοντα, τῆς Ἐκκλη-
σίας Πανεύφημε, καὶ πᾶσαν φωτίζοντα, τὴν ὑφήλιον
φαιδραῖς, τῶν θαυμάτων σου λάμπησι, πάντες σήμε-
ρον, εὐφημοῦμέν σε πόθῳ συνελθόντες, καὶ πιστῶς τὴν
ιεράν σου ἐπιτελοῦμεν πανήγυριν.

Εγκρατεῖαις καὶ δάκρυσι, προσευχαῖς καὶ δεήσεσι,
πάθη τὰ τοῦ σώματος κατεμάραντας, καὶ τὸν ἐ-
χθρὸν κατεπάλαισας, Νικάνορ στερρότατε· καὶ δοχεῖον
καθαρὸν τῆς Τριάδος γεγένησαι, Παναοίδιμε· καὶ τρυ-
φήν πᾶσαν πρόσκαιρον μισήσας, πρὸς οὐράνιον καὶ θεί-
αν, μετεβιβάσθης ἀπόλαυσιν. ■

Νίκης ὄντως φερόνυμος, ἀληθῶς ἀναδέδειξαι· πλοῦ-
τον γὰρ ἐμίσησας, καὶ εὐγένειαν, καὶ πᾶσαν ἄλ-
λην τοῦ σώματος, Παμμάκαρ ἀπόλαυσιν, καὶ κατέθραυ-
σας στερρῶς, τοῦ Βελίαρ, τὰ βέλεμα, καὶ ἀπείληφας,
νίκης στέφος, Νικάνορ οὐρανόθεν· καὶ Ὀσίων ταῖς χο-
ρεῖαις, συναγελάζῃ γηθόμενος.

Αρετὴν πᾶσαν ἤσκησας, ἐπιμόνως Θεόπνευστε· τὸν
Σταυρὸν ἐπ' ὤμων γάρ, σὺ ἀράμενος, Χριστῷ
θερμῶς ἠκολούθησας καὶ χάριν οὐράνιον, ἐκομίσω παρ'
αὐτοῦ, κατ' ἀξίαν τῶν πόνων σου, Παναοίδιμε, τοῦ ἰᾶ-
σθαι τὰς νόσους τῶν ἐν πίστει, τὴν σεπτὴν σου καὶ
ἀγίαν, ἐπιτελούντων πανήγυριν.

Δόξα, ἤχος πλ. β'.

Ε'κ στειρευούσης νηδύος, καρπὸς εὐκλεῆς ἀνεβλά-
στησε, Νικάνωρ ὁ παναοίδιμος, καὶ εὐωδίας πνευ-
ματικῆς πᾶσαν ἐπέπλησε τὴν ὑφήλιον, καὶ μύρα θαυ-
μάτων καθ' ἐκάστην προχέει, τοῖς εὐσεβῶς αὐτῷ προσ-
τρέχουσι. Τοῦτον οὖν καὶ ἡμεῖς ἄσμασιν ἐγκωμίων
καταστέψωμεν, λέγοντες. Χαίροις ὁ τῇ παντευχίᾳ τοῦ
Πνεύματος θωρακισθεὶς, καὶ κατὰ τῶν δαιμόνων ἀν-
δρείως ἀγωνισθεὶς. Χαίροις ὁ τῆς νίκης φερώνυμος, ὁ
λαμπρὸν τὸ τρόπαιον κατὰ τοῦ ἀντιπάλου στησάμενος,
καὶ τῆς νίκης τὸ στέφος παρὰ τοῦ ἀγωνοθέτου Χρι-
στοῦ κομισάμενος. Χαίροις ὁ θερμὸς προστάτης καὶ
ἀντιλήπτωρ τῶν πίστει προσιόντων σοι. Ἄλλὰ καὶ νῦν
μὴ διαλείπης πρεσβεύων Μακάριε τῷ Σωτῆρι καὶ Θεῷ,
ὅπως ἔλεως γενήσεται ἡμῖν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

Καὶ νῦν, τῆς Ἑορτῆς.

Εἴσοδος. Τό, Φῶς ἰλαρόν, τὸ Προκείμενον τῆς ἡμέ-
ρας, καὶ τὰ Ἀναγνώσματα.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα. Κεφ. γ' 1.

Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἄφηται
αὐτῶν βάσανος. Ἐδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων
τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἢ ἐξοδος αὐτῶν, καὶ ἡ
ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δὲ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ. Καὶ
γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ ἐλπὶς αὐτῶν
ἀθανασίας πλήρης. Καὶ ὀλίγα παιδευθέντες, μεγάλα
εὐεργετηθήσονται· ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέειρασεν αὐτούς, καὶ
εὔρεν αὐτούς ἀξιούς ἑαυτοῦ. Ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ
ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὀλοκάρπωμα θυσίας προσε-
δέξατο αὐτούς. Καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμ-
ψουσι, καὶ ὡς σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται.
Κρινοῦσιν ἔθνη, καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύσει
αὐτῶν Κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας. Οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ

συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ. Ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα. Κεφ. ε' 16.

Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν Κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν, καὶ ἡ φροντίς αὐτῶν παρὰ Ὑψίστου. Διὰ τοῦτο λήφονται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπειᾶς, καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου· ὅτι τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτούς, καὶ τῷ βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν. Λήψεται πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ὀλοποιήσῃ τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν. Ἐνδύσεται θώρακα, δικαιοσύνην· καὶ περιθήσεται κόρυθα, κρίσιν ἀνυπόκριτον. Λήψεται ἀσπίδα ἀκαταμάχητον, ὁσιότητα· ὀξυνεῖ δὲ ἀπότομον ὄργην εἰς ῥομφαίαν. Συνεκπολεμήσῃ αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παράφρονas. Πορεύονται εὐστοχοὶ βολίδες ἀστραπῶν, καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου τῶν νεφῶν ἐπὶ σκοπὸν ἀλοῦνται. Καὶ ἐκ πετροβόλου θυμοῦ πλήρεις ῥιφήσονται χάλαζαι. Ἀγανακτήσῃ κατ' αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης, ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀποτόμως. Ἀντιστήσεται αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως, καὶ ὡς λαῖλαψ ἐκλιμῆσει αὐτούς. Καὶ ἐρημώσῃ πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία, καὶ ἡ κακοπραγία περιτρέψει θρόνους δυναστῶν. Ἀκούσατε οὖν βασιλεῖς, καὶ σύνετε. Μάθετε δικασταὶ περάτων γῆς. Ἐνωτίσασθε οἱ κρατοῦντες πλήθους, καὶ γεγαυρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις ἐθνῶν. Ὅτι ἐδόθη παρὰ Κυρίου ἡ κράτησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ Ὑψίστου.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα. Κεφ. δ' 7.

Δίκαιος ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται. Γῆρας γὰρ τίμιον, οὐ τὸ πολυχρόνιον, οὐδὲ ἀριθμῷ ἐτῶν μεμέτρηται. Πολιὰ δὲ ἔστι φρόνησις ἀνθρώποις, καὶ ἡλικία γῆρως, βίος ἀκηλίδωτος. Εὐάρεστος Θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη, καὶ ζῶν μετὰ ἀμαρτωλῶν

μετετέθη. Ἡρπάγη, μὴ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ, ἢ δόλος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ. Βασκανία γὰρ φαυλό-τητος ἀμαυροῖ τὰ καλὰ, καὶ ρεμβασμὸς ἐπιθυμίας με-ταλλεύει νοῦν ἄκακον. Τελειωθεὶς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μακροὺς. Ἀρεστὴ γὰρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας. Οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες καὶ μὴ νοήσαντες, μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτο· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Εἰς τὴν Λιτὴν, στιχ. Ἰδιόμελα. Ἦχος α'.

Εὐφραίνου πόλις Θεσσαλονίκη, καὶ ἀγάλλου Χριστὸν δοξάζουσα, ὅτι ἐκ σοῦ ἀνεβλάστησε Νικάνωρ ὁ θαυματόβρυτος, ὁ σήμερον ἡμῖν εἰς εὐφημίαν προκείμενος, ὃν εὐφημοῦντες ἐν πίστει ἀνακράζομεν λέγοντες· χαίροις ὁ τὸν ἀρχέκακον ἐχθρὸν ἀνδρικῶς τροπωσάμενος, καὶ Χριστὸν τὸν Θεὸν ὀλοψύχως σαυτῷ ἐνστερνισάμενος, ὃν ἐκτενῶς ἰκέτευε, τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἦχος β'.

Τὸν ἐξ ἀκάρπου νηδύος κατ' ἐπαγγελίαν ἀναλάμψαντα, καὶ τῷ Δεσπότη τῶν ὄλων ὁσίως εὐαρεστήσαντα, τὸν τῆς ἐρήμου πολίτην, καὶ τοῦ Καλλιστράτου τὸ στήριγμα, ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις μελωδικῶς εὐφημήσωμεν, καὶ Χριστὸν τὸν Θεὸν δοξολογήσωμεν, λέγοντες· ὁ γενναῖον ἀριστέα τὸν θεοφόρον σου, κατὰ τοῦ δεινοῦ πολεμήτορος ἀναδείξας, καὶ τῆς νίκης τὸ στέφος αὐτῷ δωρησάμενος, παράσχου καὶ ἡμῖν ταῖς αὐτοῦ ἰκεσίαις, ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Ἦχος δ'.

Ελάμψε τοῖς πέρασι σήμερον, ὡς ἄλλος ἀστὴρ φαεινὸς Νικάνωρ ὁ παναοίδιμος, πάντων τῶν πιστῶν

φωτίζων τὰς διανοίας, καὶ νόσους χαλεπὰς ἀποδιώκων, ἐκ τῶν ἐν πίστει καὶ πόθῳ τελούντων τὴν σεβάσμιον μνήμην αὐτοῦ, παρρησίαν γὰρ πρὸς τὸν Θεὸν μεγίστην ἐκτήσατο, ᾧ καὶ πρεσβεύει ἀπαύστως ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Δόξα, ἦχος πλ. α΄.

Δεῦτε πιστοὶ συνελθόντες ἐνθέως, Γπνευματικὴν χορείαν συστησώμεθα, ἐν τῇ ἐνδόξῳ πανηγύρει τοῦ Θεοφόρου Πατρός, καὶ τοῦτον ἐπαίνοις καὶ ὕμνωδίας χαρμονικῶς καταστέψωμεν. Τὸν γὰρ ἀόρατον ἐχθρόν, τῇ δυνάμει τοῦ Σταυροῦ ἀνδρικῶς ἐτροπώσατο, καὶ τῶν πόνων τὰ γέρα παρὰ Θεοῦ ἐκομίσατο, καὶ νῦν ἐν οὐρανοῖς μετ' Ἀγγέλων χοροβατῶν, Χριστὸν ἀπαύστως δοξολογεῖ, μετὰ τῶν Ὁσίων, καὶ πάντων τῶν Δικαίων· οὗ ταῖς πρεσβείαις Χριστὲ ὁ Θεὸς ἐν εἰρήνῃ τὴν ζωὴν ἡμῶν διαφύλαξον, καὶ τῆς μελλούσης κολάσεως λύτρωσαι, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

Καὶ νῦν, τῆς Ἑορτῆς.

Εἰς τὸν στίχον, στιχ. Προσόμοια τοῦ Ἀγίου, ἦχος α΄.

Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Τῶν φιλεόρτων τὰ στίφη, δεῦτε συνδράμωμεν, καὶ ὕμνοις ἐγκωμίων καταστέψωμεν πόθῳ, Νικάνορα τὸν μέγαν· οὗτος γὰρ νῦν, πανδαισίαν προτίθεται, τοῖς τὴν αὐτοῦ ἐκτελοῦσι χαρμονικῶς, θεῖαν μνήμην καὶ σωτήριον.

Στίχ. Τίμιος ἐναντίον Κυρίου...

Τὸν πολιστὴν τῆς ἐρήμου, τὸν ὀσιώτατον, τῶν μοναστῶν τὸ κλέος, τῶν πιστῶν τὸν προστάτην, Νικάνορα τὸν θεῖον, πάντες πιστοὶ, εὐφημήσωμεν σήμερον, ὅτι πρεσβεύει ἀπαύστως ὑπὲρ ἡμῶν, λυτρωθῆναι πάσης θλίψεως.

Στίχ. Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος...

Θαυμάτων ρεῖθρα πηγάζει, ἡ θεία κἀρα σου, τοῖς
πίστει προσιούσι, θεοφόρε Νικάνορ, καὶ νόσους
ἐκδιώκει παντοδαπὰς. "Ὅθεν ταύτη προστρέχουσι, δὸς
καὶ ἡμῖν τῶν κινδύνων ἀπαλλαγὴν, ταῖς πρὸς Κύριον
πρεσβείαις σου.

Δόξα, ἦχος πλ. δ'.

Βιοτὴν ἀγαπήσας ἰσαγγελον, τὰς τοῦ βίου ἡδονὰς
βδελυξάμενος, πλοῦτον καὶ εὐγένειαν εἰς οὐδὲν
λογισάμενος, καὶ τῷ θείῳ πόθῳ πυρποληθείς, πατρίδα
κατέλιπες, καὶ τῷ Χριστῷ θερμῶς ἠκολούθησας. "Ὅθεν
καὶ εἰς ὕψος ἀρετῶν ἀναδραμών, νῦν ἐν οὐρανοῖς μετ'
'Αγγέλων συναγάλλη, καὶ τῇ Τριάδι παρίστασαι, ἐκ-
τενῶς δεόμενος, ὑπὲρ τῶν πίστει καὶ πόθῳ τιμώντων σε.

(Συνεχίζεται)

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Συμπό-
σιον Πατέρων. Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους Α'. — **Ἐπίκαιρα**. — **Μητροπο-**
λίτου Δράμας Διονυσίου, Ὁ ἱερεὺς πάντοτε καὶ σήμερον. — **Εὐαγγ-**
γέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ διδασκα-
λία τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν περὶ μουσικῆς καὶ ψαλμοδίας. — **Ἰωάννου τῆς**
Κρονστάδης, Τὸ σημεῖον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Μετάφρασις **Ἀρχιμ. Με-**
λετίου Καλαμαρά. — **Πρωτοπρ. Δρ. Ἄ. Ἀλεβιζοπούλου**, Τὰ ἐνο-
ριακὰ-ἐκκλησιαστικὰ πλαίσια τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου. — **Ἀρχιμ. Χρι-**
στοφόρου Σταυροπούλου, Θείας κοινωνοὶ φύσεως. Ἡ ὁδὸς τῆς ἐνώσεως
τοῦ ἀνθρώπου μετὸν Θεόν. — **Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Παρασκευαῖδου**,
Ἰνωριμία μετὸν Ὁρθόδοξο Μοναχισμό. — **Φ.** Ἀπαντήσεις σὲ λειτουρ-
γικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — **Βασ. Μουστάκη**, Λογοτεχνία καὶ
πίστις. — **Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νικά-**
νορος τοῦ θαυματουργοῦ.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰακίου 1, Ἀθῆναι.